

נְבִיאֵי עֲלָאֵי מְנַבִּיאֵי תַתָּאֵי. נְבִיאֵי דְקוּדְשָׁא, מְנַבִּיאֵי
דְלָאוּ דְקוּדְשָׁא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּגוּוּנָא דִּיהוּה (דף כ"ב ע"א) מִשָּׁה, פְּרִישׁ מִכָּל
נְבִיאֵי, בְּנִבּוּאָה קְדִישָׁא עֲלָאָה. כִּךְ הוּהּ בְּלָעָם,
פְּרִישׁ מִשָּׂאָר נְבִיאֵי וַחֲרָשֵׁי, בְּנִבּוּאָה דְלָאוּ קְדִישָׁא
לְתַתָּא. וְעַל כָּל פְּנִים מִשָּׁה הוּהּ לְעֵילָא, וּבְלָעָם לְתַתָּא,
וְכַמָּה דִּרְגִין וְדִרְגִין מִתְפַּרְשִׁין בֵּינֵיהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁה הוּהּ מְתַרְהַר
וְאוֹמֵר, שְׂמָא חַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל יִכְלוּ בְּהֵאֵי
עֲבוּדָה קְשָׁה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, וַיֵּרָא בְּסִבְלוֹתָם. לְפִיכָךְ,
וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ יי' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ וְגו', וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה
בוֹעֵר בְּאֵשׁ וְגו'. כְּלוּמַר, מְשׁוּעָבְדִים הֵם בְּעֲבוּדָה קְשָׁה,
אַבְל וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אוֹפְלִי. זַכָּאִין אֵינְנוּ יִשְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא פְּרִישׁ לוֹן מִכָּל עַמִּין, וְקָרָא לוֹן בְּנִין, דְכְּתִיב
(דְּבָרִים י"ד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּרֻשַׁת וַאֲרָא

(שְׁמוֹת ו') וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יי' וַאֲרָא
אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְגו'. רַבִּי
אַבָּא פִתַּח, (ישעיה כ"ו) בְּטַחוּ בַיִּי עַד כִּי בִיָּה יי' צוּר
עוֹלָמִים. בְּטַחוּ בַיִּי, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא בְּעֵינֵין לְאַתְתְּקַפָּא בֵּיה

בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִמְהוּי רְחֻצְנוּ דְלַהוֹן בֵּיהּ.
 אִי הָכִי מַהוּ עֵדִי עַד. אֶלָּא, בְּגִין דִּיהֵא תִקְפֵּא דְבַר נֶשׁ,
 בְּאַתֵּר דִּיאִהוּ קִיּוּמָא וְקִשׁוּרָא דְכֻלָּא, וְאַקְרִי עַד, וְהֵא
 אוּקְמוּהּ, כְּמַה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית מ"ט) בְּבִקְרָא יֵאכֹל עַד.
 וְהֵא עַד, אַתֵּר דְאַחִיד לְכָל סְטָרִין, לְסְטָרָא דָּא, וְלְסְטָרָא
 דָּא, לְאַתְקִימָא, וְלְאַתְקִשְׂרָא קִשְׂרָא, דִּי לֹא תֵעֲדִי.

וְהֵא עַד, תִּיאַוּבְתָּא דְכֻלָּא בֵּיהּ, כְּמַה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית
 מ"ט, בראשית נ' ע"א רמ"ז ע"ב) עַד תְּאֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם. מֵאן
 אִינּוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם. אֵלִין אִינּוּן תְּרִין אִמְהָן נּוּקְבֵי, יוּבֵל,
 וּשְׁמִטָּה, דְאַקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם. עוֹלָם: כְּמַה דְאַתְּ אָמַר,
 (תהלים ק"ו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. (יוּבֵל וּשְׁמִיטָה כָּל חַד מְנַהוֹן אִקְרִי עוֹלָם

וְאֵלִין אִקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם)

וְתִיאַוּבְתָּא דִּילַהוֹן בְּהֵא עַד, דִּיאִהוּ קִיּוּמָא דְכָל סְטָרִין.
 (מֵאִי טַעְמָא) תִּיאַוּבְתָּא דִּיּוּבֵלָא לְגַבֵּי דְעַד,
 לְאַעְטָרָא לֵיהּ, וְלִנְגֵדָא עָלֵיהּ בְּרַפָּאן, וְלְאַרְקָא עָלֵיהּ
 מְבוּעִין מְתִיקִין, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ג) צִאִינָה
 וְרִאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בַּעְטָרָה שְׁעֵטָרָה לוֹ אִמּוּ.
 תִּיאַוּבְתָּא דְשְׁמִטָּה, לְאַתְבְּרָכָא מְנִיָּה, וְלְאַתְנַהֲרָא מְנִיָּה.
 וְדֵאִי הֵא עַד תְּאֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם אִיהוּ.

בְּגִין כֶּף, בְּטַחוּ בֵּי' עֵדִי עַד, דְהֵא מְתַמֵּן וְלַעִילָא, אַתֵּר
 טְמִיר (הוּא) וְגַנְיֵז אִיהוּ, דְלֹא יְכִיל לְאַתְדַּבְּקָא. אַתֵּר

הוא, דְּמַנִּיָּה נִפְקוּ וְאַצְטִיירוּ עַלְמִין, הֲדָא הוּא דְכְתִיב,
 כִּי בֵּיה יִי צוּר עוֹלָמִים וְהוּא אֲתֵר גְּנִיז וְסָתִים, וְעַל דָּא
 בְּטַחוּ בֵּי יְיָ עַדִּי עַד, עַד הֲכָא אֵית רְשׁוּ לְכָל בְּרַ נִשׁ
 לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיה, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה, לֵית לֵיה רְשׁוּ לְבֵר נִשׁ
 לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיה, דְּהָא אִיהוּ גְנִיז מִכְּלָא, וּמֵאן אִיהוּ יֵה
 יְדוּד. דְּמַתְּמָן אֲצְטִיירוּ עַלְמִין כְּלָהוּ, וְלֵית מֵאן דְּקָאִים
 עַל הַהוּא אֲתֵר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קָרָא אוֹכַח עָלֵיהּ, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ד') כִּי
 שָׁאַל נָא לְיָמִים רֵאשׁוֹנִים וְגו'. עַד הֲכָא אֵית רְשׁוּ
 לְבֵר נִשׁ לְאַסְתַּכְּלָא, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה לֵית מֵאן דְּיִכְיֵל
 לְמִיקָם עָלֵיהּ.

דְּבַר אַחַר בְּטַחוּ בֵּי יְיָ עַדִּי עַד, כָּל יוֹמוֹי דְּבֵר נִשׁ, בְּעֵי
 לְאַתְתַּקְּפָא בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דְּהַכִּי אָמַר דּוּד
 תַּהֲלִים כ"ה) אֱלֹהֵי בְךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוּשָׁה אֵל יַעֲלֶצוּ אוֹיְבֵי
 לִי וּמֵאן דְּשׁוּי בֵּיה, בְּטַחוּנִיָּה וְתוֹקְפִיָּה כְּדָקָא יְאוּת, לָא
 יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לֵיה, כָּל בְּנֵי עַלְמָא. (דְּהַכִּי אָמַר דּוּד תַּהֲלִים כ"ה)
 אֱלֹהֵי בְךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוּשָׁה אֵל יַעֲלֶצוּ אוֹיְבֵי לִי דְכָל
 מֵאן דְּשׁוּי תוֹקְפִיָּה בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, אֲתַקְיִים בְּעַלְמָא.

מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּעַלְמָא, בְּשִׁמִּיָּה קְדִישָׁא אֲתַקְיִים.
 הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה כ"ו) כִּי בֵּיה יִי (דף כ"ב ע"ב) צוּר
 עוֹלָמִים: צִייר עַלְמִין. דְּהָא בְּתַרִּין אֲתוּוּן, אֲתַבְרוּן

עֲלָמִין, עֲלָמָא דִּין, וְעֲלָמָא דְאֵתִי. עֲלָמָא דָּא, בְּדִינָא
 אֲתַבְּרִי, וְעַל דִּינָא קִיִּימָא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א')
 בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דִּיתְנַהֲגוּן בְּנֵי
 נִשְׂא בְּדִינָא, וְלֹא יִפְקוּן מֵאוֹרְחָא לְבַר.

תָּא חֲזִי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, גְּזִירַת דִּינָא
 דְּקִיִּימָא עָלֶיהָ, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (שמות ה') וַיֵּשֶׁב
 מֹשֶׁה אֶל ה', וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, בְּאֶלֶף דְּלִ"ת נוֹי"ן יו"ד. חֲמִי
 תוֹקְפָא דְּמֹשֶׁה, בְּשִׁירוֹתָא דְּנְבִיאוֹתֶיהָ, לָא נַח רוּחִיהָ
 בְּהֵאֵי אֲתָר, אָמַר, אֲדֹנָי לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה וְגו',
 וּמֵאֲזוּ בְּאֵתִי אֶל פְּרַעַה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהִצַּל
 לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ. מֵאֵן הוּא דִּיִּימָא כְּדִין, אֶלָּא מֹשֶׁה,
 דִּידַע, דִּהָא דְּרָגָא אַחְרָא עֲלָאָה זַמִּין לִיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁירוֹתָא דְּאֲתִיְהִיב לִיהָ בֵּיתָא, פְּקִיד
 לָהּ, כְּבַר נָשׁ דְּפְקִיד לְבֵיתֶיהָ, וְאָמַר כֹּל מֵאֵן דְּבַעֲי
 בְּלֹא דְּחִילוֹ. אוּף הָכִי מֹשֶׁה, לְבֵיתֶיהָ קָאֵמַר, וְלֹא דְּחִיל.
 דְּבַר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, גְּזִירַת דִּינָא, (בגין פך) וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 אֲנִי יי', דְּרָגָא אַחְרָא דְּרַחֲמִי. וְהִכָּא אֲתַקְשֵׁר כּוּלָּא
 כְּחַדָּא, דִּינָא וְרַחֲמִי. הֲדָא הוּא דְּכְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי
 יי'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (נ"א רבִּי יוֹסִי) אִי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל
 מֹשֶׁה אֲנִי ה', הוּינָא אָמַר הָכִי. אֶלָּא לָא כְּתִיב, אֶלָּא
 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בְּקִדְמִיתָא, וְלִבְתָּר וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 אֲנִי ה', דְּמִשְׁמַע דְּרָגָא בְּתַר דְּרָגָא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֹשֶׁה, אֲלֵמְלֵא דְהוּוּ מְאָרִיָּה דְבֵיתָא,
 אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲתַעְנֵשׁ עַל מַה דְאָמַר, אֲבַל
 בְּגִינֵי הָאִי, לָא אֲתַעְנֵשׁ. לְבַר נֶשׁ דְנִפְל לִיָּה קִטְטָה
 בְּדְבִיתָהּ, וְאָמַר לָהּ מְלִין, שְׂרַאת הִיא לְאֲתַרְעֵמָא, כִּיּוֹן
 דְשְׂאֲרִית מְלָה, הָוּוּ תַמְן מְלָכָא, נָטַל מְלָכָא מְלָה, וְהִיא
 שְׂתַקַּת וּפְסַקַת לְמַלְלָא. אָמַר לִיָּה מְלָכָא, וְכִי לָא יַדְעַת
 דְאֲנָא הוּוּא מְלָכָא, וּמְקַמַי מְלִילַת מְלִין אֲלִין, כְּבִיכּוּל
 אוּף הָכִי מֹשֶׁה, וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל יְיָ וַיֹּאמֶר אֲדַנִּי לְמַה
 הִרְעוּתָהּ וְגו'. מִיד, וַיִּדְבֵר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, שְׂאֲרִי
 לְאֲתַרְעֵמָא, מִיד נָטַל מְלָכָא מְלָה וַיֹּאמֶר אֲלִיו אֲנִי יְיָ
 וְלָא יַדְעַת דְאֲנָא הוּוּא מְלָכָא, וּמְקַמַי מְלִילַת מְלִין אֲלִין.
 וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. אֲמַאי
 שְׁנֵי שְׂמָא הָכָא מֵאֲלִין דְלַעֲיִלָא. אֲלָא לְמַלְכָא,
 דְהוּוּ לִיָּה בְרַתָא, דְלָא אֲתַנְסִיבַת, וְהוּוּ לִיָּה רְחִימָא. כַּד
 בְּעֵי מְלָכָא לְמַלְלָא בְּהוּוּא רְחִימָא, מְשַׁדֵּר לְבְרַתִּיהָ
 לְמַלְלָא עֲמִיָּה, וְהוּוּ מְלָכָא עַל יְדָא דְבְרַתִּיהָ, מְמַלִּיל
 עֲמִיָּה. אֲתָא זְמָנָא דְבְרַתִּיהָ לְאֲתַנְסַבָא, הֵהוּא יוֹמָא
 דְאֲתַנְסִיבַת, אָמַר מְלָכָא, קְרוּן לָהּ לְבְרַתָא, קְרוּסְפוּנִיא
 מְטְרוּנִיתָא. וְאָמַר לָהּ, עַד הָכָא, מְלִילָנָא עַל יְדָךְ, לְמָאן
 דְמְלִילָנָא מְכָאן וְלַהֲלָאָה אֲנָא אִימָא לְבַעֲלִיךְ, וְהוּוּא
 יִימָא לְמָאן דְאֲצַטְרִיךְ. לְיוֹמִין, אָמַר לָהּ בַּעֲלָהּ מְלִין קָמִי

מִלְכָּא, עַד דְּהִיא שְׂרָאָת לְמִלְלָא, נָטַל מִלְכָּא מִלָּה, אָמַר
 לֵיהּ, וְלֹאוּ אָנָּא מִלְכָּא, דְּעַד יוֹמָא דָּא לֹא מִלִּיל אֵינְשׁ
 עִמִּי, אֶלָּא עַל יְדָא דְבֵרְתִי, (עַד לֹא נִסִּיבַת) וְאָנָּא יְהִיבְנָא לָךְ
 בֵּרְתִי, וּמִלִּילְנָא עִמָּךְ בְּאַתְגְּלִיא, מַה דְּלֹא עֲבִידְנָא
 לְאַחֲרָא.

כִּן, וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי,
 כַּד אֵיְהִי בְּבֵיתִי וְלֹא אֶתְנַסִּיבַת, וְלֹא מִלִּילוּ עִמִּי
 אֲנֹפִין בְּאַנְפִּין, כְּמָה דְּעֲבִידְנָא לָךְ. וְאַתָּה, בְּשִׁירוּתָא
 דְּמִלוּלָךְ, מִלִּילַת לְבֵרְתִי קָמָאִי מְלִין אֵלִין, אֶלָּא בְּגִינִי
 כִּן, וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי
 וּשְׁמִי יי' לֹא נֹודַעְתִּי לָהֶם, לְמִלְלָא עִמָּהוֹן בְּדַרְגָּא דָּא
 דְּעִמָּךְ מִלִּילְנָא.

רַבִּי יוֹסִי (נ"א רבֵי יִיסָא) פִּתְתָהּ, (תהלים כ"ד) לְדוֹד (נ' ע"א) מְזֻמּוֹר לֵיִי
 הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ. הָאָרֶץ: דָּא אֶרְעָא
 קַדִּישָׁא דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵיְהִי קַיִמָּא לְאַתְשִׁקִּיא מִנִּיהּ,
 וְלְאַתְבְּרָכָא מִנִּיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְלְבַתֵּר מִנָּה אֶתְשִׁקִּיא
 עֲלָמָא כְּלָא. תִּבֵּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ: דָּא שְׂאֵר אֶרְעָאן, דְּשִׁתְּאֵן
 מִינָהּ, מְנָא לָן. דְּכַתִּיב, (תהלים ט') וְהוּא יִשְׁפּוֹט תִּבֵּל בְּצַדִּיק.
 כִּי הוּא עַל יַמִּים יִסְדֶּהּ, אֵלִין (דף כ"ג ע"א) שְׁבַעַה עֲמוּדִים,
 דְּאֶרְעָא סְמִיכָא עֲלֵיהּ. וְאֵינּוֹן שְׁבַעַה יַמִּים. וַיִּם
 כְּנַרְת שְׁלֵטָא עֲלֵיהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא תִימָא

דְּשַׁלְטָא עָלֵייהוּ, אֶלָּא דְּאֵתְמַלֵּיָא מִנֵּייהוּ. וְעַל גְּהָרוֹת
 יְכוּנְנָה, מֵאֵן אֵינּוֹן גְּהָרוֹת. אֶלָּא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (תהלים
 ג'ג) נִשְׂאוּ גְּהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ גְּהָרוֹת דְּכִיָּם, אֵינּוֹן גְּהָרוֹת,
 כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (בראשית ב') וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֵת
 הַגֶּן, וּבְגִין כֶּהָ, וְעַל גְּהָרוֹת יְכוּנְנָה.

תָּא חֲזִי, הָאֵי אֶרֶץ, אֶקְרִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב דְּאִיהוּ
 יִשְׂרָאֵל, אִמְאִי לָא שְׁלִיט עַל דָּא כְּמִשָּׁה, דְּהָא כְּתִיב
 וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְלֹא
 יִתִּיר.

אֶלָּא, יַעֲקֹב הָא אֹקִימָנָא, נָטַל בֵּיתָא דְּלִתְתָּא,
 וְאִשְׁתְּבִיק מִנִּיהּ בֵּיתָא דְּלְעֵילָא. וְעַם בֵּיתָא
 דְּלִתְתָּא, אֶתְקִין בֵּיתָא דְּלְעֵילָא, בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין,
 בְּשִׁבְעִין עֲנַפִּין, וְהָא אֹקִמוּהָ. מִשָּׁה, נָטַל בֵּיתָא
 דְּלְעֵילָא, וְשְׁבִיק בֵּיתָא דְּלִתְתָּא. וְעַל דָּא, כְּתִיב בְּיַעֲקֹב
 בְּאֵל שַׁדַּי. בְּאֵל שַׁדַּי מְלִיל עֲמִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא
 יִתִּיר. וְשְׁמֵי יִי' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְמַלְלָא עֲמֹהוֹן בְּדַרְגָּא
 דָּא דְּאִיהוּ עֲלָאָה.

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
 תּוֹשְׁבֵיחֵן דְּאֶבְהֵן יַעֲקֹב הָוֵה, דְּהוּא שְׁלִימוֹ דְּכֻלָּא.
 בְּכֻלְהוּ כְּתִיב, אֶל אַבְרָהָם, אֶל יִצְחָק, וּבִיהּ אֶתּוֹסָף אֵת
 חַד, דְּכְתִיב, וְאֶל יַעֲקֹב. אֶתּוֹסָף בִּיהּ ו', לְאַחֲזָאָה דְּאִיהוּ

שְׁלִימָא יִתִּיר מִכְּלָהוּ. וְעַם כָּל דָּא, לָא זָכָה לְאַשְׁתַּמְשָׂא
בֵּיהּ כַּמְשָׂה.

(שמנות ר) וְגַם הִקְיִמוּתֵי אֶת בְּרִיתֵי אֲתָם לְתֵת לָהֶם אֶת אֶרֶץ
כְּנָעַן, בְּגִין דְּאַתְגְּזִרוּ. דְּכָל מָאן דְּאַתְגְּזִר, יִרִית
אַרְעָא, דְּהָא לָא יִרִית אַרְעָא, אֱלָא צְדִיק, וְכָל מָאן
דְּאַתְגְּזִר, אֲקָרִי צְדִיק. דְּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמְךָ כָּלִם
צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ, כָּל מָאן דְּאַתְגְּזִר, וְנָטִיר
הָאֵי אֶת קִימָא, אֲקָרִי צְדִיק, תָּא חֲזִי מִן יוֹסֵף, דְּכָל
יוֹמוֹי לָא אֲקָרִי צְדִיק, עַד דְּנָטִיר הֵהוּא בְּרִית, אֶת קִימָא
קְדִישָׁא. כִּיּוֹן דְּנָטִיר לֵיהּ, אֲקָרִי צְדִיק, יוֹסֵף הַצְּדִיק.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה יְתִיב יוֹמָא, חַד, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ,
(עמיה) וְרַבִּי אַבָּא עֲמִיה. אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָאֵי קָרָא
דְּכְתִיב, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו'. מַהוּ
וְאָרָא, וְאֲדַבֵּר מִבְּעֵי לֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ, אֶלְעָזָר בְּרִי, רִזָּא
עֲלָאָה אִיהוּ.

תָּא חֲזִי, אֵית גְּוֹוִנִין דְּמִתְחַזְיִין, וְאֵית גְּוֹוִנִין דְּלָא
מִתְחַזְיִין. וְאֵלִין וְאֵלִין, אֵינֻן רִזָּא עֲלָאָה
דְּמַהִימְנוּתָא, וּבְנֵי נָשָׂא לָא יִדְעִין לֵיהּ, וְלָא מְסַתְּפְלִין
בֵּיהּ וְאֵלִין דְּמִתְחַזְיִין, לָא זָכָה בְּהוּ בַר נָשׁ, עַד דְּאָתוּ
אַבְהוֹן, וְקִימוּ עֲלֵיהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאָרָא, דְּחָמוּ, אֵינֻן
גְּוֹוִנִין דְּאַתְגְּלִיִין.

וּמֵאֵן גּוֹוֹנִין דְּאַתְגְּלִיין. אֵינּוֹן דְּאֵל שְׂדֵי, דְּאֵינּוֹן גּוֹוֹנִין
 דְּחִיזוּ עֵילָאָה (ב"א חִיזוּ דְּגּוֹוֹנִין עֵלְאִין) וְאֵלִין אֶתְחַזִּיין.
 וְגּוֹוֹנִין דְּלְעֵילָא, סְתִימִין דְּלֹא אֶתְחַזִּיין, לָא קָאִים אֵינִישׁ
 עֲלֵייהוּ, בַּר מְמִשָּׁה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְשָׁמַי יי' לֹא נִוְדַעְתִּי
 לָהֶם, לָא אֶתְגְּלִיתִי לֹון בְּגּוֹוֹנִין עֵלְאִין. וְאִי תִימָא,
 דְּאַבְהֵן לָא הוּוּ יַדְעִי בְּהוּ. אָלָא הוּוּ יַדְעִי, מְגוּ אֵינּוֹן
 דְּאַתְגְּלִיין.

כְּתִיב (דְּנִיאל י"ב) וְהַמְשָׁכִילִים יִזְהִירוּ כְּזֹהַר הַרְקִיעַ וּמִצְדֵי קִי
 הַרְבִּים כְּפּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמְשָׁכִילִים
 יִזְהִירוּ, מֵאֵן אֵינּוֹן מְשָׁכִילִים. אָלָא דָּא הוּא, הַהוּא חָכֵם
 דְּיִסְתַּכַּל מְגַרְמִיָּה מְלִין, דְּלֹא יִכְּלִין בְּנֵי נְשָׂא לְמַלְלָא
 בְּפוּמָא, וְאֵלִין אֶקְרוּן מְשָׁכִילִים. יִזְהִירוּ כְּזֹהַר הַרְקִיעַ,
 מֵאֵן (זֹהַר) הוּא הַרְקִיעַ. דָּא הוּא רְקִיעַ דְּמִשָּׁה, דְּקִימָא
 בְּאַמְצְעִיתָא, וְהֵאֵי זֹהַר דְּיִלְיָה, אֵיְהוּ סְתִים, וְלֹא
 אֶתְגְּלִיָּא מְגוֹן דְּיִלְיָה קִימָא עַל הַהִיא רְקִיעָא דְּלֹא
 נְהִיר, דְּאַתְחַזִּיין בֵּיהּ גּוֹוֹנִין, וְאֵינּוֹן גּוֹוֹנִין אַף עַל גַּב
 דְּאַתְחַזִּיין בֵּיהּ, לָא זְהִרִי כְּזֹהַרָא בְּגִין דְּאֵינּוֹן גּוֹוֹנִין
 סְתִימִין.

תָּא חֲזִי, אַרְבַּע נְהוּרִין אֵינּוֹן. תְּלַת מְנַיְיָהוּ סְתִימִין, וְחַד
 דְּאַתְגְּלִיָּא: נְהוּרָא דְּנְהִיר. נְהוּרָא דְּזֹהַרָא. (וְאֵינּוֹן)
 וְאֵיְהוּ נְהִיר כְּזֹהַרָא דְּשָׁמַיָּא בְּדַכְּיוּ. נְהוּרָא דְּאַרְגּוֹוֹנָא,

דְּנָטִיל כָּל נְהוּרִין. נְהוּרָא דְלֹא נְהִיר אֶסְתַּכַּל לְגַבֵּי אֱלִין,
וְנָטִיל לֹון. וְאֶתְחַזֵּין אִינּוֹן נְהוּרִין בֵּיהּ, כַּעֲשָׂשִׁיתָא,
לְקַבֵּל שְׂמֵשָׁא.

וְאֱלִין תְּלַת דְּקַאמְרוֹן, סְתִימִין וְקִימִין עַל הָאֵי (דף כ"ג ע"ב)
דְּאֶתְגְּלִיָּא. וְרוּזָא דָּא (ויחי רכ"ז ע"א) עֵינָא תָּא חֲזִי,
בְּעֵינָא אֵית תְּלַת גְּוּוֹנִין, דְּאֶתְגְּלִיין רְשִׁימִין בֵּיהּ, וְכֻלְהוּ
לָא מְזִדְּהֵרִי, בְּגִין דְּקִימִי בְּנְהוּרָא דְלֹא נְהִיר. וְאֱלִין
אִינּוֹן כְּגוּוֹנָא דְּאִינּוֹן סְתִימִין דְּקִימִי עֲלִייהוּ וְאֱלִין אִינּוֹן
דְּאֶתְחַזֵּין לְאַבְהוֹן, לְמַנְדַּע אִינּוֹן סְתִימִין דְּמְזִדְּהֵרִין, מְגוּ
אֱלִין דְּלֹא מְזִדְּהֵרִי. וְאִינּוֹן דְּמְזִדְּהֵרִי וְאִינּוֹן סְתִימִין,
אֶתְגְּלִיין לְמִשָּׁה, בְּהֵוּא רְקִיעָא דִּילֵיהּ. וְאֱלִין קִימִי, עַל
אִינּוֹן גְּוּוֹנִין דְּאֶתְחַזֵּין בֵּיהּ בְּעֵינָא.

וְרוּזָא דָּא סְתִים עֵינָךְ, וְאַסְחָר גְּלַגְלָךְ, וְיִתְגְּלִיין אִינּוֹן
גְּוּוֹנִין דְּנְהֵרִין, דְּמְזִדְּהֵרִי, וְלֹא אֶתִּיֵּיב רְשׁוֹ
לְמִיחָמִי, אֶלָּא בְּעֵינִין סְתִימִין, בְּגִין דְּאִינּוֹן סְתִימִין
עֲלֵאִין, קִימִי עַל אִינּוֹן גְּוּוֹנִין דְּאֶתְחַזֵּין, דְּלֹא מְזִדְּהֵרִי.
וְעַל דָּא קָרִינוֹן, מִשָּׁה זָכָה בְּאַסְפְּקֻלְרִיא דְּנְהֵרָא דְּקִימָא
עַל הֵהוּא דְּלֹא נְהֵרָא. שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא, בְּהֵהוּא
אַסְפְּקֻלְרִיא דְּלֹא נְהֵרָא. וְאַבְהוֹן הוּוּ חָמָאן מְגוּ אֱלִין גְּוּוֹנִין
דְּאֶתְגְּלִיין, אִינּוֹן סְתִימִין, דְּקִימִי עֲלִייהוּ דְּאִינּוֹן דְּלֹא
נְהֵרִין, וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל

יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי, בְּאֵינוֹן גּוֹוִנִין דְּאַתְחַזְיִין.
 וְשָׁמִי יִי לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, אֲלִין גּוֹוִנִין עֲלָאִין סְתִימִין
 דְּזוֹהַרִין, דְּזוֹכָה בְּהוּ מִשָּׁה לְאַסְתְּכְּלָא בְּהוֹן. וְרוֹא
 דָּא, דְּעֵינָא סְתִים וְגַלְיָא. סְתִים, חָמִי אֲסַפְקִלְרִיא
 דְּנַהֲרָא, אֲתַגְלִיָּא, חָמִי אֲסַפְקִלְרִיא דְּלֹא נַהֲרָא. וְעַל
 דָּא, וְאָרָא, בְּאַסְפְּקִלְרִיא דְּלֹא נַהֲרָא, דְּאִיהוּ בְּאַתְגְּלִיָּא,
 בִּיהַ פְּתִיב רְאִיָּה. בְּאַסְפְּקִלְרִיא דְּנַהֲרָא דְּאִיהוּ בְּסְתִימוּ,
 פְּתִיב בִּיהַ יְדִיעָה, דְּכְתִיב לֹא נוֹדַעְתִּי. אָתוּ רַבִּי אֲלַעְזָר
 וְרַבִּי אַבָּא וְנִשְׁקוּ יְדוּי. בְּכָה רַבִּי אַבָּא, וְאָמַר, וּוִי פַד
 תְּסַתְּלַק מִעֲלָמָא, וְיִשְׁתַּאֲר עֲלָמָא יְתוּם מִינְךָ, מֵאֵן יִכִּיל
 לְאַנְהָרָא מְלִין דְּאוֹרִיָּתָא.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל א' כ"ה) וְאָמַרְתֶּם כֹּה לְחִי וְאַתָּה
 שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם. וְאָמַרְתֶּם
 כֹּה לְחִי, וְכִי דוֹד לָא הוּהּ יַדַּע בִּיהַ בְּנַבְל, דְּאִיהוּ אָמַר
 בְּגִינִיָּה, וְאָמַרְתֶּם כֹּה לְחִי, אֲלָא, תְּהוּא יוֹמָא, יוֹמָא טְבָא
 דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב בְּדֵינָא עַל
 עֲלָמָא, וּבְגִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲמַר, וְאָמַרְתֶּם כֹּה,
 לְחִי, לְקִשְׂרָא כֹה, לְחִי, דְּכָל חִיִּין בִּיהַ תְּלִיִין. וְאַתָּה
 שְׁלוֹם, מֵאִי וְאַתָּה אַתָּה מְבַעֵי לִיָּה. אֲלָא, וְאַתָּה כְּלָא
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֲמַר, בְּגִין לְקִשְׂרָא קִשְׂרָא
 דְּמַהִימְנוּתָא וְכֹדְקָא יְאוּת.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּהָא לְבַר נֶשׁ (בראשית קע"א ע"ב) חֵיִבָּא,
 אֲסוּר לְאַקְדָּמָא לִיָּה שְׁלָם, וְאִי אֲצִטְרִיף, יִקְדִּים
 לִיָּה פְדוּד, דְּבְרִיף לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, וְאַתְחִיזִי
 דְּבִגִּינִיָּה קְאָמֵר. וְאִי תִימָא דְרַמָּאוֹת הוּוּה. לָאוּ. דְּהָא כָּל
 מֵאן דְּסָלִיק לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, וְאַתְחִיזִי דְּבִגִּינִיָּה
 קְאָמֵר, לָאוּ רַמָּאוֹת הוּא. וּמֵאן דְּאַקְדִּים שְׁלָם לְזוֹפָאָה,
 כְּאִילוּ אֲקָדִים לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, כָּל שְׁכַן מֵר,
 דְּאִיָּהוּ שְׁלָמָא לְעִילָא וְתַתָּא.

וּאֶרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וּשְׁמַי
 יי' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. רַבִּי חֲזַקְיָה פְּתַח, (תהלים ל"ב)
 אֲשֵׁרִי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עֶז וְגו'. כַּמָּה אֵינּוֹן בְּנֵי נֶשׁא
 אֲטִימִין, דְּלֹא יִדְעִין, וְלֹא מִסְתַּכְּלִין, עַל מַה קְיָיִמִין
 בְּעֵלְמָא. דְּהָא קוּדְשָׁא בְרִיף הוּא כַּד בְּרָא עֵלְמָא, עֶבֶד
 לִיָּה לְבַר נֶשׁ בְּדִיוֹקְנָא דִּילִיָּה, וְאַתְקִין לִיָּה בְּתַקוּנוֹי,
 בְּגִין דִּישְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, וְיַהֲךְ בְּאוֹרְחוֹי.

דְּהָא כַּד אַתְבְּרִי אָדָם, מֵעַפְרָא דִּמְקַדְשָׁא דִּלְתַתָּא
 אַתְתַּקֵּן וְאַרְבַּע סְטְרֵי דְעֵלְמָא, אַתְחַבְּרוּ בְּהֵוּא
 אַתְר דְּאַקְרִי בֵּי מְקַדְשָׁא. וְאֵינּוֹן אַרְבַּע סְטְרִין דְעֵלְמָא,
 אַתְחַבְּרוּ בְּאַרְבַּע סְטְרִין, דְּאֵינּוֹן יְסוּדִין דְעֵלְמָא, א"ש
 רו"ח וּמִ"ם וְעַפְ"ר, וְאַתְחַבְּרוּ אַרְבַּע סְטְרִין (נ"א יְסוּדִין)
 אֵלִין, כַּד יְסוּדִין דְעֵלְמָא, וְאַתְקִין מְנִיָּהוּ קוּדְשָׁא בְרִיף

הוּא חַד גּוּפָא בְּתַקוּנָא עֲלָאָהּ. וְהָאִי גּוּפָא, אֶתְחַבֵּר
 מִתְרִין עֲלָמִין, מִעֲלָמָא דָּא תַתָּאָה, וּמִעֲלָמָא דְלַעֲיָלָא.
 אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חַזִּי, ד' קַדְמָאִי אֵינּוּן רוּזָא
 דְּמַהִימְנוּתָא. וְאֵינּוּן אַבְהֵן דְּכֻלְהוּ עֲלָמִין. וְרוּזָא
 דְּרַתִּיכָא עֲלָאָהּ קַדִּישָׁא. וְאֵינּוּן ד' יְסוּדִין: א"ש רו"ח
 וּמִי"ם וְעַפְ"ר. אֵלִין אֵינּוּן רוּזָא עֲלָאָהּ. (וְאֵלִין אֵינּוּן אַבְהֵן דְּכֻלְהוּ
 עֲלָמִין אַבְהֵן דְּכֻלָּא) וּמֵאֵינּוּן נִפְקִין, זַה"ב וְכַס"ף וּנְחֻש"ת
 וּבְרוּז"ל. וּתְחוּת (דף כ"ד ע"א) אֵלִין מִתְכָּאן אַחַרְנִין, דְּדַמִּיין
 לוּן.

(בְּגוּנָא דְאֵלִין) תָּא חַזִּי. א"ש רו"ח וּמִי"ם וְעַפְ"ר, אֵלִין אֵינּוּן
 קַדְמָאִי וְשִׁרְשִׁין דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְתַתָּאִין וְעֲלָאִין
 עֲלִיָּהּ קַיִמִין. וְאֵלִין אֵינּוּן אַרְבַּע, לְאַרְבַּע סְטְרֵי
 עֲלָמָא, וְקַיִמִין בְּאַרְבַּע אֵלִין: צְפו"ן, וְדָרוּ"ם, וּמְזָר"ח,
 וּמַעַר"ב. אֵלִין אֵינּוּן אַרְבַּע סְטְרִין דְּעֲלָמָא, וְקַיִמִין
 בְּאַרְבַּע אֵלִין. א"ש לְסֵטֶר צְפו"ן. רו"ח לְסֵטֶר מְזָר"ח.
 מִי"ם לְסֵטֶר דָּרוּ"ם. בְּגִין דְּדָרוּם חָם וְיָבֵשׁ מִיָּם קָרִים
 וְלָחִים עַפְ"ר לְסֵטֶר מַעַר"ב. וְאַרְבַּע אֵלִין, בְּאַרְבַּע אֵלִין
 קְטִירִין, וְכֻלְהוּ חַד, וְאֵלִין עַבְדֵי אַרְבַּע מִתְכָּאן, דְּאֵינּוּן
 זַה"ב וְכַס"ף וּנְחֻש"ת וּבְרוּז"ל הָא אֵינּוּן תְּרִיסָר, וְכֻלְהוּ
 חַד.

תָּא חַזִּי, אִשׁ הוּא בְּשִׁמְאָלָא, לְסֵטֶר צְפוּן, דְּהָא אִשׁ,

תּוֹקְפָא דְחַמִּימוּתָא בֵּיהּ, וַיְבִישׁוּ דִילֵיהּ (עיין בתיקונים ס"א ע"א)
 תְּקִיף. וְצִפּוֹן בְּהַפּוּכָא דִילֵיהּ הוּא, וְאֶתְמַזִּיג חַד בְּחַד
 וְאִיהוּ חַד. מִים לִימִינָא, וְהוּא לְסִטְר דְרוּם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, לְחִבְרָא (לְאַחֲרָא) לֹון כְּחַדָּא, עֲבִיד מְזַגָּא דָּא כְּמִזְגָּא
 דָּא.

צִפּוֹן אִיהוּ קָר וְלַח, אִשָּׁא חַם וַיְבִשׁ. אַחֲלַף לֹון לְסִטְר
 דְרוּם. דְרוּם, אִיהוּ חַם וַיְבִשׁ. מִים קָרִים וְלַחִים.
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזִיג לֹון כְּחַד דְנִפְקִי מִיָּא מְדְרוּם,
 וְעָאֲלִין בְּגוּ צִפּוֹן. וּמְצִפּוֹן נִגְדִי מִיָּא. נִפְיָא אִשָּׁא מְצִפּוֹן,
 וְעָאֲל בְּתוֹקְפָא דְדְרוּם, וּמְדְרוּם נִפְיָא תּוֹקְפָא דְחַמִּימוּתָא
 לְעֵלְמָא. בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּזִיף דָּא בְּדָא, וְכֹל
 חַד וְחַד אוּזִיף לְחִבְרִיָּה מְדִילֵיהּ כְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ. כְּגוּוֹנָא
 דָּא רוּחַ וּמְזוּרַת, בְּגִין דִּיוּזִיף כֹּל חַד לְחִבְרִיָּה, וְאֶתְכַלִּיל
 דָּא בְּדָא, לְאַתְחַבְּרָא כְּחַד.

תָּא חֲזִי, אִשָּׁא מְסֻטָּרָא דָּא, מִים מְסֻטָּרָא דָּא. וְאִינּוֹן
 מְחֻלּוּקָת. עָאֲל רוּחַ בִּינֵינֵיהוּ, וְאַחִיד לְתַרִּין סְטְרִין.
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א') וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי
 הַמַּיִם. דְּהָא אִשָּׁא קָאִים לְעֵילָא בְּסֻטָּרָא דָּא. וּמִים קִיִּימִי
 עַל אִפִּי אֲרַעָא. רוּחָא אֲעִיל בִּינֵינֵיהוּ, וְאַחִיד לְתַרִּין
 סְטְרִין, וְאַפְרִישׁ מְחֻלּוּקָת. עֶפֶר, מִיָּא קִיִּימִי עֲלֵיהּ וְרוּחָא
 וְאִשָּׁא וּמְקַבְּלָא מְכֻלָּהוּ, בְּחִילָא דְתִלְתָּא אֲלִין דְקִיִּימִי
 עֲלָהּ.

תָּא חֲזִי, רוּחַ וּמְזֻרְחָ. מְזֻרְחָ, חָם וְלַח, רוּחַ, (קר ויבש סטרא דאיהו
 יבישא) חָם וְלַח אִיהוּ, וּבְגִינֵי כַּךְ, אֶחָיד לְתַרְיֵן סְטָרִין,
 דְּהָא אִשׁ חָם וְיִבֵּשׁ, וּמִיָּם קָרִים וְלַחִים, רוּחַ אִיהוּ חָם
 וְלַח, סְטָרָא דְאִיהוּ חָם, אֶחָיד בְּאִשָּׁא. סְטָרָא דְאִיהוּ לַח,
 אֶחָיד בְּמִיא. וְעַל דָּא אֲסַכִּים בִּינֵיהוּ, וְאִפְרִישׁ מַחְלֻקָת
 דְּאִשָּׁא וּמִיא.

עֶפְרָא אִיהוּ קָר וְיִבֵּשׁ, וְעַל דָּא מְקַבֵּל עָלֶיהָ כְּלָהוּ, וְכְלָהוּ
 עֲבָדֵי בֵיהָ עֲבִידְתֵיהוּ, וּמְקַבְּלָא מְכָלָהוּ, לְאַפְקָא
 בְּחִילֵיהוֹן מְזוּנָא לְעֵלְמָא. בְּגִין דְּבַמְעָרְבָא אֶתְאַחִיד עֶפְרָא,
 דְּאִיהוּ קָר וְיִבֵּשׁ. וְסְטָרָא דְאִיהוּ קָר, אֶחָיד בְּצִפּוֹן דְּאִיהוּ
 קָר וְלַח, דְּהָא קָרִירָא אֶתְאַחִיד בְּקָרִירָא. בְּגִין כֶּךָ צִפּוֹן
 אֶתְאַחִיד בַּמְעָרְבָא בְּסְטָרָא דָּא. דְּרוּם דְּאִיהוּ חָם וְיִבֵּשׁ,
 בְּהֵוֹא יְבִישׁוּתָא דִּילֵיהָ, אֶחָיד לִיבִשׁוּתָא דְּמְעָרְבָא בְּסְטָרָא
 אַחְרָא, וְאֶתְאַחִיד מְעָרְבָא בְּתַרְיֵן סְטָרִין.

וְכֵן אֶתְאַחִיד דְּרוּם בְּמְזֻרְחָ, דְּהָא חֲמִימוּתָא דְּדְרוּם,
 אֶתְאַחִיד בֵּיהָ בְּחֲמִימוּתָא דְּמְזֻרְחָ. וּמְזֻרְחָ אֶתְאַחִיד
 בְּצִפּוֹן דְּהָא לְחוּתָא דִּילֵיהָ אֶתְאַחִיד בְּלְחוּתָא דְּצִפּוֹן.
 הַשְּׂתָא אֲשֶׁתְּכַח דְּרוּמִי"ת מְזֻרְחִי"ת. מְזֻרְחִי"ת צְפוּנִי"ת.
 צְפוּנִי"ת מְעָרְבִי"ת. מְעָרְבִי"ת דְּרוּמִי"ת וְכְלָהוּ כְּלִילָן דָּא
 בְּדָא, לְאַשְׁתְּלִשְׁלָא חַד בְּחַד.

כְּגֻוּנָא דָּא, צִפּוֹן עֲבִיד דְּהָבָא. דְּמִסְטָרָא דְּתוּקְפָא

דְּאִשָּׁא, אַתְּ עֶבֶד דְּהֵבָא. וְהֵינּוּ דְכָתִיב, (איוב ל"ז) מִצָּפוֹן
 זָהָב יֵאָתֶה. דְּאִשׁ אַתְּ אַחִיד בְּעֶפְרָא, וְאַתְּ עֶבֶד דְּהֵבָא.
 וְהֵינּוּ דְכָתִיב, (איוב כ"ח) וְעִפְרוֹת זָהָב לוֹ. וְרוּזָא דָּא, שְׁנַיִם
 פְּרוּבִים זָהָב.

מִיָּם אַתְּ אַחִיד בְּעֶפְרָא, וְקִרְיוֹתָא בְּלַחוּתָא עֶבֶד כֶּסֶף,
 הַשְּׂתָא הָא עֶפְרָא אַתְּ אַחִיד בְּתַרְיִן סְטְרִין, בְּנֵהָב
 וּבְכֶסֶף, וְאַתְיִיְהִיב בֵּינֵיהוּ. רוּחָא אַחִיד לְמִיָּם, וְאַחִיד

(הגהה תמימה במה דאמר רוח קר ויבש שאם פן עפר ורוח שונים בטבעם אבל יש אומרים

פי רוח חם ולח (עמ"ש בתיקונים ל"ה ב') וְאִם פֶּן נוֹכַל לֹמַר דְּאַחִיד רוּחַ
 לְתַרְיִן סְטְרִין אִשׁ חַם וְיִבֵּשׁ וְרוּחַ חַם וְלַח סְטְרָא דְּאִיהוּ
 חַם אַחִיד בְּאִשׁ וְסְטְרָא דְּאִיהוּ לַח אַחִיד בְּמִיָּא וְאַפְרִישׁ
 מִחְלוּקַת דְּאִשָּׁא וּמִיָּא. עֶפְרָא אִיהוּ קָר וְיִבֵּשׁ וּמִיָּם קָרִים
 וְלַחִים וְסְטְרָא דְּקָר אַחִיד בְּעֶפְרָא בְּסְטְרָא דְּקָר אֲשֶׁתִּכַּח
 דְּעֶפְרָא מְקַבֵּל עָלֶיהָ כְּלָהוּ בְּגִין כֶּן אַחִיד לְתַרְיִן סְטְרִין
 דְּהָא אִשׁ חַם וְיִבֵּשׁ מִיָּם קָר וְלַח ע"כ) (דף כ"ד ע"ב) לְאִשׁ,
 וְאַפִּיק תַּרְיִן כַּחַד, דְּאִיהוּ (יחזקאל א') עֵינַן נְחֻשֶׁת קָלִל. וְעֶפְרָא
 דְּקַאמְרָן, כַּד אִיהוּ בְּלַחוּדוּי, בִּיבִישׁוּ וְקִרְיוֹ דִּילֵיהָ,

נְפִיק בְּרוּזַל, וְסִימְנִין, (קהלת י') אִם קָתָה הַבְּרוּזַל וְגו' וְהָאִי עֶפְרָא,
 אַתְּ אַחִיד בְּכָלְהוּ, וְכָלְהוּ עֶבְדִּין בֵּיהּ כְּגוּוּנָא
 דְּלַהוּן. תָּא חֲזִי, בְּלֹא עֶפְרָא, לִית זָהָב וְכֶסֶף וְנְחֻשֶׁת,
 דְּהָא כָּל חַד וְחַד אוֹזִיף לְחַבְרִיָּה מְדִילֵיהָ, לְאַתְקִשְׂרָא דָּא

בְּדָא. וְאֵתְאַחִיד עֶפֶר בְּכֻלְהוּ, בְּגִין דְּתֵרִין סֵטְרִין אַחִידִן
 לֵיהּ, אִשָּׁא וּמִיָּא. וְרוּחָא אֶתְקָרִיב בֵּיהּ, בְּגִין אֵלִין תֵּרִין
 וְעֵבִיד בֵּיהּ עֵבִידְתָּא.

אֲשֶׁת־כַּח, דְּכַד אֶתְחַבֵּר עֶפְרָא בְּהַדְיֵיהּ, עֵבִיד וְאוּלִיד
 עֶפְרָא אַחֲרָנִין, כְּגֹוּנָא דְלֵהוּן. כְּגֹוּנָא דְזֹהַב,
 אוּלִיד עֶפְרָא (רל"ז ע"ב) סוּסְפִיתָא יְרוּקָא, דְאִיהוּ כְּגֹוּנָא
 דְדֵהָבָא מִמָּשׁ. כְּגֹוּנָא דְכֶסֶף, אוּלִיד עוֹפְרָת. כְּגֹוּנָא
 דְנַחֲשֶׁת עֵילָאָה, אוּלִיד קְסִיטְרָא דְאִיהוּ נַחֲשֶׁת זֹטָא.
 כְּגֹוּנָא דְבְרוּזַל, אוּלִיד בְרוּזַל, וְסִימְנָךְ (משלי כ"ז) בְרוּזַל
 בְּבְרוּזַל יַחַד.

תָּא חֲזִי, אִשׁ רוּחַ מִיָּם וְעֶפֶר, כְּלֵהוּ אַחִידִן דָּא בְּדָא,
 וְאֶתְקִשְׁרוּן דָּא בְּדָא. וְלֹא הוּי בְּהוּ פְרוּדָא. וְעֶפֶר דָּא,
 כַּד אִיהוּ אוּלִיד לְבַתֵּר, לָא מִתְקִשְׁרוּן דָּא בְּדָא בְּאִינוּן
 עֲלָאִי, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (בראשית ב') וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
 לְאַרְבַּעָה רָאשִׁים, בְּאֵלִין הוּי פְרוּדָא.

בְּגִין דְּהָא עֶפֶר, כַּד אִיהוּ אוּלִיד בְּחִילָא דְתִלְתַּת עֲלָאִי,
 אֲפִיק אַרְבַּעָה נְהָרִין, דְּתַמָּן מִשְׁתַּכְּחִי אַבְנֵי יָקָר,
 וּבְאַתֵּר חַד אִינוּן, דְּכִתְיֵב שָׁם הַבְּדִלָּח וְאַבְן הַשֹּׁהַם. וְאֵלִין
 אַבְנֵי יָקָר אִינוּן תְּרִיסֵר, וְאִינוּן לְאַרְבַּע סֵטְרֵי עֲלָמָא,
 לְקַבִּיל תְּרִיסֵר שְׁבֻטִין, דְּכִתְיֵב, (שמות כ"ח) וְהָאֲבָנִים תְּהִיִּין
 עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמוֹתָם. וְאֵלִין
 תְּרִיסֵר בְּקָר, דְּאִינוּן תַּחֲוֹת יַמָּא.

תָּא חֲזִי, כָּל אַרְבַּעַה סְטָרִין עֲלָאִין דְּקַאמְרוֹן, אַף עַל גַּב
 דְּמִתְקַשְׁרוֹן דָּא בְּדָא, וְאִינוֹן קִיּוּמָא דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא,
 קִיּוּמָא דְעֲלָמָא יִתִּיר רוּחַ, בְּגִין דְּכֻלָּא קִיּוּמָא בְּגִינִיהּ,
 וְנַפְשָׁא לָא קִיּוּמָא אֶלָּא בְּרוּחָא, דְּאִי גָרַע רוּחָא אֶפִּילוּ
 רְגֵעָא חֲדָא, נַפְשָׁא לָא יִכִּילַת לְאַתְקִיּוּמָא, וְרוּזָא דָּא
 כְּתִיב, (משלי י"ט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. נַפְשָׁא בְּלֹא
 רוּחָא לָאוּ אִיהוּ טוֹב, וְלֹא יִכֻּלָּא לְאַתְקִיּוּמָא.

וְתָא חֲזִי, אִינוֹן תְּרִיסָר דְּקַאמְרוֹן, דְּאִינוֹן תְּרִיסָר אַבְנִין,
 אִינוֹן תְּרִיסָר בְּקָר, דְּתַחוּת יִמָּא. בְּגִין כֶּף, נָטְלוּ
 אִינוֹן תְּרִיסָר נְשִׂאִים, (במדבר ז') כָּל הַבָּקָר לָעֵלָה שְׁנַיִם
 עֶשֶׂר פָּרִים וְגו'. וְכֻלָּא רוּזָא עֲלָאָה הוּא, וּמֵאֵן דִּישְׁגַּח
 בְּמַלְיִן אֱלִין, יִשְׁגַּח בְּרוּזָא דְּחַכְמַתָּא עֲלָאָה, דְּעַקָר דְּכֻלָּא
 בִּיהּ.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, הָא דְאָמַר ר' חֲזַקְיָה, דְּכִד בְּרָא קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, מִעֲפָרָא דְּמִקְדָּשָׁא דְלַתְתָּא
 אַתְבְּרִי, מִעֲפָרָא דְּמִקְדָּשָׁא דְלַעֲיִלָּא אַתִּיּהִיב בִּיהּ
 נְשִׁמַּתָּא. כִּמְה דְּכִד אַתְבְּרִי מִעֲפָרָא דְלַתְתָּא, אַתְחַבְּרוּ
 בִּיהּ תְּלַת סְטָרָא יְסוּדֵי עֲלָמָא. הָכִי נָמִי כִד אַתְבְּרִי
 מִעֲפָרָא דְלַעֲיִלָּא, אַתְחַבְּרוּ בִּיהּ תְּלַת סְטָרֵי יְסוּדֵי עֲלָמָא,
 וְאַשְׁתְּלִים אָדָם. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב, (תהלים ל"ב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא
 יִחְשַׁב יְי' לוֹ עוֹן וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. אִימַתִּי לֹא יִחְשַׁב יְי'
 לוֹ עוֹן, בְּזִמְנ דְּאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה אֲשֶׁתְּלִים יִתִּיר מְאֹבְהוֹן, בְּגִין דְּמִלִּיל עֲמִיה
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִדְּרָגָא עֲלָאָה יִתִּיר מְכֻלְהוֹן,
 וּמִשֶּׁה פְּנִימָאָה דְּבִי מִלְּפָא עֲלָאָה הוּוּה, וְעַל דָּא כְּתִיב,
 וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגוֹ', וְהָא
 אוֹקִימָנָא מְלִי.

(שמות ו') לְכֹן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
 רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאִי קָרָא אֶפְכָא הוּא, דְּכְתִיב
 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֻלוֹת מִצְרַיִם בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר
 וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוּדְתֶם, וּלְבַתֵּר וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם, הוּוּה
 לִיָּה לְמִימְרָא מְעִיקָרָא וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם, וּלְבַתֵּר וְהוֹצֵאתִי
 אֶתְכֶם. אֵלָא, עֲקָרָא דְּכֻלָּא בְּקִדְמִיתָא, דְּבַעַא קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְבִשְׂרָא לֹוֹן בְּשִׁבְחָא דְּכֻלָּא בְּקִדְמִיתָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא שְׁבַחָא דְּכֻלָּא, וְלִקְחֵתִי אֶתְכֶם לִי
 לְעָם וְהֵייתִי (דף כ"ה ע"א) לְכֶם לְאֱלֹהִים, וְאָמַר לִיָּה
 לְבַתֵּר. אָמַר לִיָּה, בְּהָהוּא זְמַנָּא, לִית לְהוּ שְׁבַחָא אֵלָא
 יִצִּיאָה. דְּחֻשִׁיבֵי דְלָא יִפְקוֹן מֵעֲבֻדוֹתְהוֹן לְעֵלְמִין, בְּגִין
 דְּהוּוּ חֲמָאן תַּמָּן דְּכָל אֲסִירֵי דְּהוּוּ בִּינֵייהוּ מְקֻשְׁרוֹ לֹוֹן
 בְּקֻשְׁרָא דְּחַרְשֵׁי, וְלָא יְכַלִּין לְנַפְקָא מִבִּינֵייהוּ לְעֵלְמִין.
 וּבְגִין כֵּן, מַה דְּחֻבִּיב עֲלֵייהוּ מְכֻלָּא, אֶתְבִּשְׁרוּ בֵּיה.

וְאִי תִימָא אַף עַל גַּב דְּנַפְקוּ, הָא דִּילְמָא יִזְלוּן (חיל'יהו)
 בְּתַרִּייהוּ לְאַבְאָשָׁא לֹוֹן, כְּתִיב וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם

מֵעֲבוֹדָתְךָ. וְאִי תִימָא הָא יִפְקוֹן וַיִּשְׁתַּזְבוֹן, וְלֹא יִהְיֶה לוֹן
 פְּרִיקָא, תְּלִמוּד לֹמֵר וְגַאֲלִתִּי אֶתְכֶם בְּזִרְוּעַ נְטוּיָה. וְאִי
 תִימָא לֹא יִקְבִּילֶם, הָא פְּתִיב וְלִקְחִתִּי. וְאִי תִימָא
 כְּשִׁיקְבִּילֶם לֹא יִבִּיאֵם לְאַרְצָן, הָא פְּתִיב וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם
 וְגו'.

רעיא מהימנא

(שמות ר') וְלִקְחִתִּי אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
 וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם וְגו' פְּקוּדָא דָּא קְדָמָא
 דְּכָל פְּקוּדֵין. רֵאשִׁיתָא קְדָמָא דְּכָל פְּקוּדֵין, לְמַנְדַּע לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֻלָּא. מֵאִי בְּכֻלָּא. לְמַנְדַּע דְּאִית
 שְׁלִיטָא עֲלָאָה, דְּאִיהוּ רַבּוֹן עֲלָמָא, וּבְרָא עֲלָמִין כְּלָהוּ,
 שְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילֵיהוֹן. וְדָא אִיהוּ בְּכֻלָּא. וְסוּפָא
 דְּכֻלָּא בְּפִרְט, לְמַנְדַּע לִיה בְּפִרְט.

וְכֻלָּל וּפִרְט אִיהוּ רִישָׁא וְסוּפָא רְזָא דְּכָר וְנוֹקְבָא כַּחְדָּא,
 וְאַשְׁתַּכַּח בַּר נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא, דְּאֶתְעַסַּק בְּכֻלָּל
 וּפִרְט, בַּר נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא אִיהוּ כְּלָל וּפִרְט. תְּקוּנָא
 דְּהַאי עֲלָמָא, אִיהוּ כְּלָל וּפִרְט. בְּגִין כֵּן, רֵאשִׁיתָא
 דְּכֻלָּא, לְמַנְדַּע דְּאִית שְׁלִיט וְדִיִּין עַל עֲלָמָא, וְאִיהוּ רַבּוֹן
 כָּל עֲלָמִין. וּבְרָא לִיה לְבַר נֶשׁ מֵעַפְרָא, וְנִפְּחַ בְּאַפוּי
 נְשַׁמְתָּא דְּחַיִּי, וְדָא אִיהוּ בְּאוּרַח כְּלָל.

כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הוּוּ יַדְעִי לִיה לְקוּדְשָׁא

בְּרִיךְ הוּא כִּיּוֹן דְּאַתָּא מִשָּׁה לְגַבְיִיהוּ, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה דָּא
 אוֹלִיף לֹון, דְּכְתִיב, וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא
 אֶתְכֶם וְגו'. וְאֶלְמָלָא פִּקּוּדָא דָּא, לֹא הוּוּ יִשְׂרָאֵל
 מִהִימְנִין, בְּכָל אֵינּוֹן נִיסִין וְגִבּוּרֵן דְּעֵבֵד לֹון בְּמִצְרַיִם.
 כִּיּוֹן דִּידְעוּ פִּקּוּדָא דָּא בְּאוּרַח כְּלָל, אֶתְעֵבִידוּ לְהוֹן גִּסִין
 וְגִבּוּרֵן.

וּלְסוּף מ' שָׁנִין, דְּקָא אֶשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל אֵינּוֹן פִּקּוּדֵין
 דְּאוּרִייתָא, דְּאוֹלִיף לֹון מִשָּׁה, בֵּין אֵינּוֹן
 דְּמִתְנַהְגִּי בְּאַרְעָא בֵּין אֵינּוֹן דְּמִתְנַהְגִּי לְבַר מֵאַרְעָא כְּדִין,
 אוֹלִיף לֹון בְּאוּרַח פֶּרֶט, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ד') וַיִּדְעַת
 הַיּוֹם וְהַשְּׁבוּתָ אֶל לְבַבְךָ, הַיּוֹם דִּי יִקָּא, מַה דְּלֹא הוּוּ רְשׁוּ
 מִקְדַּמַּת דְּנָא. כִּי יי' הוּא הָאֱלֹהִים, דָּא בְּאוּרַח פֶּרֶט,
 בְּמִלָּה דָּא, כְּמַה רְזִין וְסִתְרִין אֵית בָּהּ. וְדָא, וְהָהוּא
 דְּקַדְמִיתָא, כְּלָא מְלָה חֲדָא, דָּא בְּכָלְל, וְדָא בְּפֶרֶט.

וְאִי תִימָא, הָא פְּתִיב, (מִשְׁלֵי א') יִרְאֵת יי' רֵאשִׁית דְּעַת.
 תִּירוּצָא, דָּא בְּאוּרַח פֶּרֶט, לְמַנְדַּע מֵאן אִיהוּ יִרְאֵת
 יי'. וְאַף עַל גַּב דְּאִית לִיה לְבַר נָשׁ לְדַחְלָא מִנִּיהּ, עַד
 לֹא יִנְדַּע, אֲבָל הֲכָא פְּתִיב רֵאשִׁית דְּעַת, לְמַנְדַּע לִיה
 דְּהָא אִיהוּ רֵאשִׁיתָא, לְמַנְדַּע לִיה בְּאוּרַח פֶּרֶט.

בְּגִין כֵּן, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה לְמַנְדַּע לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּכָלְל וּפֶרֶט, בְּרִישָׁא וּבְסוּפָא. וְרִזָּא דָּא (ישעיה

אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן. אֲנִי רֵאשׁוֹן בְּכֹלֵל, וְאֲנִי
אַחֲרוֹן בְּפֶרֶט. וְכֹלֵא בְּכֹלֵלֵא חֲדָא, וְרִזָּא חֲדָא. כִּיּוֹן דִּינְדַּע
דָּא בְּכֹלֵל, יִשְׁלִים כָּל שְׁיִיפּוּי. וּמֵאן אֵינּוֹן. רמ"ח פְּקוּדִין,
דְּאֵינּוֹן רמ"ח שְׁיִיפִין דְּבַר נֶשׁ. כִּיּוֹן דְּאִשְׁתְּלִים בְּהוּ עַל
הָאִי בְּכֹלֵל, כְּדִין יִנְדַּע בְּאוּרַח פֶּרֶט, דְּדָא אִיהוּ אֲסוּוֹתָא
לְכֻלְהוּ, וְיִנְדַּע כָּל יוּמֵי שְׁתָּא, דְּמִתְחַבְּרָן לְמִיּהֵב אֲסוּוֹתָא
לְכָל שְׁיִיפִין.

וְאִי תִימָא, כָּל יוּמֵי שְׁתָּא, הֵיךְ יִהְבִּין אֲסוּוֹתָא לְכָל
שְׁיִיפִין. וְדָאִי הָכִי הוּא עֵילָא וְתָתָא, שְׁתָּא וְיוּמֵי
דִּילֵיהּ, יִהְבִּין אֲסוּוֹתָא לְכָל שְׁיִיפִין עֵילָא וְתָתָא, (בְּזִמְנָא)
דְּשְׁיִיפִין אֲרִיקוּ בְּרַכָּאן לְיוּמֵי שְׁתָּא כְּדִין אֲסוּוֹתָא וְחֵיין
תְּלִיין עֲלֹן מְלַעֲיָלָא, וְאִתְמַלְיִין מְכֻלָּא. מֵאן גָּרִים לֹון.
יוּמֵי שְׁתָּא.

אוּף הָכִי נְמִי לְתָתָא, כַּד בַּר נֶשׁ יִשְׁלִים גּוּפִיהּ בְּאֵינּוֹן
פְּקוּדִין דְּאוּרִייתָא לִית לָךְ כָּל יוּמָא דְלָא אֲתִיָּא
לְאַתְבְּרָכָא מְנִיָּה, וְכַד אֵינּוֹן אֲתְבְּרָכָאן מְנִיָּה, כְּדִין חֵיין
וְאֲסוּוֹתָא תְּלִיין עָלֵיהּ מְלַעֲיָלָא. מֵאן גָּרִים לִיָּה. אֵינּוֹן
יוּמֵי שְׁתָּא. יוּמֵי שְׁתָּא, כְּמָה דְּאַתְבְּרָכָאן מְלַעֲיָלָא מְרִזָּא
דְּאָדָם. הָכִי נְמִי אֲתְבְּרָכָאן מִתָּתָא מְרִזָּא דְּאָדָם.

זְכָאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל בְּהָאִי עֲלָמָא, בְּאֵלִין פְּקוּדִין
דְּאוּרִייתָא, דְּאֲקָרוּן אָדָם, דְּכְתִיב. (יחזקאל ל"ד)

אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת
 לֹא אֶקְרוּן אָדָם. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל אֶקְרִי אָדָם, אֵית לִוּן
 לְאַשְׁתְּדִּלָּא בְּאִינוּן פְּקוּדֵין דְּאוּרִייתָא, לְמַהוּי כִּלָּא חַד,
 בְּרִזָּא דְאָדָם.

כִּד יְהֵב קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אוּרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא
 דְּסִינַי, מְלָה קְדַמָּאָה אִיהוּ אָנְכִי, אָנְכִי סִלְקָא לְרוּזִין
 (עֲלָמִין) סְגִיִּאִין. וְהֵכָא אִיהוּ רִזָּא דְפְקוּדָא קְדַמָּאָה,
 לְמַנְדַּע לִיָּה בְכִלְלָא. בְּגִין דְּכְתִיב אָנְכִי, הָא קָא רְמִיז,
 דְּאֵית אֱלֹהָא שְׁלִיטָא עֲלָאָה (דְּאִיְהוּ) עַל עֲלָמָא, כְּמָה דְּאֵת
 אָמַר (דְּבָרִים ד') כִּי יִי' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא, פְּקוּדָא
 קְדַמָּאָה בְכִלְלָא. בְּפֶרֶט: בְּגִין דְּכְתִיב, ה' אֱלֹהֶיךָ דָּא פֶּרֶט,
 וְדָא כִּלְלָא וּפֶרֶט, פְּקוּדָא קְדַמָּאָה, דְּאֶצְטְרִיךְ לְמַנְדַּע
 בְּרִישָׁא וּבְסוּפָא, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא. (ע"ב רע"א מדהימנא).

(שמות ו') וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל
 מֹשֶׁה מִקּוֹצֵר רוּחַ. מֵאִי מִקּוֹצֵר רוּחַ. אָמַר רַבִּי
 יְהוֹנָדָה, דִּלָּא הוּוּ נְפִישִׁי, וְלָא הוּוּ לְקִיטֵי רוּחָא. אָמַר רַבִּי
 שְׁמֵעוֹן, מִקּוֹצֵר רוּחַ: דְּעַד לָא נִפְקַיּוּבְלָא, לְמִיָּהב לִוּן
 נְפִישׁוּ. וְרוּחַ בְּתֵרָאָה, עַד לָא שְׁלֵטָא לְמַעְבַּד נִימוּסֵי,
 וּכְדִין הוּוּ עָאקוּ דְּרוּחָא. מֵאֵן אִיהוּ. רוּחַ בְּתֵרָאָה
 דְּקֵאמְרֵן. (ג"א דְּעַד לָא יְהֵב לִיָּה יוּבְלָא בְּרַכָּה עַל הָאִי רוּחָא לְאַתְקִימָא נְפֶשׁ תְּתָאָה

וְלֹא שְׁלֵטָא הָאִי רוּחַ עַל נְפֶשׁ אֱלָא כִּד אֲתַבְּרָכָא מִיּוּבְלָא כְּדִין יְהֵא רוּחָא וּמֵאֵן אִיהוּ רוּחַ)

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (שמות ו') הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךְ
 יִשְׁמְעֵנִי פֶּרְעָה וְאֲנִי עָרַל שְׁפָתַיִם, מֵאִי וְאֲנִי עָרַל
 שְׁפָתַיִם. וְהָא בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב (שמות ד') לֹא אִישׁ דְּבָרִים
 אֲנִכִּי וְגו' כִּי כָבֵד פֶּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנִכִּי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא הָוָה אוֹתִיב לִיה, (שמות ד') מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם וְגו', וְהוּא
 אָמַר (שמות ד') וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, סִלְקָא דַּעְתָּךְ דְּלֹא הָוָה
 כֹּן, וְהִשְׁתָּא אָמַר וְאֲנִי עָרַל שְׁפָתַיִם, אִי הָכִי, אֵן הוּא
 מְלָה דְאֲבֹטַח לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִדְמִיתָא.

אָלֹא רְזָא אִיהוּ, מִשֶּׁה קָלָא, וְדַבּוּר דְאִיהוּ מְלָה דִּילִיָּה,
 הָוָה בְּגָלוּתָא, וְהָוָה אִיהוּ אֲטִים לְפִרְשָׁא מְלִין,
 וּבְגִין דָּא אָמַר, וְאִיךְ יִשְׁמְעֵנִי פֶּרְעָה, בַּעוּד דְּמְלָה דִּילִי
 אִיהִי בְּגָלוּתָא דִּילִיָּה, דְּהָא לִית לִי מְלָה. הָא אֲנָא קָלָא
 מְלָה גֵרַע, דְאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְעַל דָּא, שְׁתַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְאַהֲרֹן בְּהַדְיָה.

תָּא חֲזִי, כָּל זְמַנָּא דְדַבּוּר הָוָה בְּגָלוּתָא, קָלָא אֶסְתַּלַּק
 מִנְיָה, וּמְלָה הָוָה אֲטִים בְּלֹא קוּל, כַּד אָתָא מִשֶּׁה,
 אָתָא קוּל. וּמִשֶּׁה הָוָה קוּל בְּלֹא מְלָה, בְּגִין דְּהָוָה
 בְּגָלוּתָא, וְכָל זְמַנָּא דְדַבּוּר הָוָה בְּגָלוּתָא, מִשֶּׁה אָזִיל
 קָלָא בְּלֹא דַבּוּר, וְהָכִי אָזִיל עַד דְּקָרִיבוּ לְטוּרָא דְסִינַי,
 וְאֶתְיָהִיבַת אוּרִיָּתָא, וּבְהָהוּא זְמַנָּא, אֶתְחַבֵּר קָלָא
 בְּדַבּוּר, וְכִדִּין מְלָה מְלִיל, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כ')

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וַכִּדִּין, מֹשֶׁה
 אֶשְׁתַּכַּח שְׁלִים בְּמִלָּה בְּדָקָא יְאוּת, קוּל וְדַבּוּר כְּחֻדָּא
 בְּשְׁלִימוּ.

וְעַל דָּא מֹשֶׁה אֶתְרַעִים, דְּמִלָּה גָרַע מִנִּיה, בַּר הַהוּא
 זְמַנָּא דְּמַלִּילַת לְאַתְרַעְמָא עֲלוּי, בְּזַמְנָא דְּכְתִיב,

(שמות ו') וּמָאזּ בָּאתִי אֶל פֶּרְעֹה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ, מִיַּד (שמות ו')

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה. תָּא חֲזִי דְהֲכִי הוּא דְשָׂרָא מְלָה
 לְמַלְלָא וּפְסִק לָהּ, בְּגִין דְּעַד לָא מָטָא זְמַנָּא דְּכְתִיב
 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים וְגו'. וּפְסִק וְאֶשְׁלִים קְלָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. בְּגִין דְּדַבּוּר הוּוּ בְּגִלּוּתָא, וְלָא מָטָא
 זְמַנָּא לְמַלְלָא. (וְתָא חֲזִי)

בְּגִינֵי כַּךְ, מֹשֶׁה לָא הוּוּ שְׁלִים מְלָה בְּקַדְמִיתָא, (דְּהֲכִי
 אֶתְחַזִּי) דְּאִיהוּ קוּל, וְאִתִּי בְּגִין דְּבּוּר, לְאַפְקָא לִיה
 מִן גְּלוּתָא. כִּיּוֹן דְּנִפְק מִן גְּלוּתָא, וְאֶתְחַבְּרוּ קוּל וְדַבּוּר
 כְּחֻדָּא בְּטוּרָא דְּסִינֵי, אֶשְׁתַּלִּים מֹשֶׁה וְאֶתְסִי, וְאֶשְׁתַּכַּח
 כִּדִּין קוּל וְדַבּוּר כְּחֻדָּא בְּשְׁלִימוּ.

תָּא חֲזִי, כָּל יוֹמִין דְּהוּוּ מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, דְּבַעָא לְאַפְקָא
 מְלָה מִן גְּלוּתָא, לָא מַלִּיל מְלָה, דְּאִיהוּ דְּבּוּר. כִּיּוֹן
 דְּנִפְק מִן גְּלוּתָא, וְאֶתְחַבְּר קוּל בְּדַבּוּר, הַהוּא מְלָה דְּאִיהוּ
 דְּבּוּר, אֲנַהִיג וְדַבֵּר לֹון לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל לָא מַלִּיל, עַד
 דְּקָרִיבוּ לְטוּרָא דְּסִינֵי, וּפְתַח בְּאוּרֵייתָא, דְּהֲכִי אֶתְחַזִּי.

וְאִי תִימָא, (שמות י"ג) כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנָּחַם הָעָם, לֹא
 כְּתִיב כִּי דִבֵּר, אֶלָּא כִּי אָמַר, דְּאִיהוּ רְעוּתָא דְלִבָּא
 בְּחֻשָּׁא, וְהָא (ויחי רל"ד ע"ב) אוֹקִימְנָא.

(דף כ"ו ע"א) וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. ר'
 יְהוּדָה פֶּתַח, (שיר השירים ה') קָמְתִי אֲנִי לְפִתּוּחַ
 לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֲמֵק עֶבֶר וְגו'. קָמְתִי אֲנִי לְפִתּוּחַ לְדוּדֵי, דָּא
 קָלָא. תָּא חֲזִי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כִּד אִיְהִי בְּגִלוּתָא, קָלָא
 אֶסְתֵּלַק מִינָהּ, וּמְלָה אֶשְׁתַּכַּח מִינָהּ, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים
 ל"ט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה. וְאִי אֶתְעַר מְלֵתָא, מַה כְּתִיב, וְדוּדֵי
 חֲמֵק עֶבֶר, דְּהָא קָלָא אֶסְתֵּלַק מִינָהּ, וּפְסִקָא מְלָה. (במדי
 דְּאֵת אָמַר) וְעַל דָּא וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, שְׂרִיאת לְמַלְלָא,
 וּפְסִק וְשִׁתִּיק. לְבַתֵּר אֲשֵׁלִים קָלָא וְאָמַר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי
 ה'.

וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, בְּיַעֲקֹב תּוֹסַפֵּת
 וְא"ו, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְאַבְהָן, כְּמָה דְאֵת אָמַר,
 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יֶצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּיַעֲקֹב תּוֹסַפֵּת
 וְא"ו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (בראשית כ"ח) אֲנִי
 ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יֶצְחָק, הָא בְּיֶצְחָק תּוֹסַפֵּת
 וְא"ו.

אָמַר לִיָּהּ, שְׁפִיר הוּהּ, בְּגִין דְּיַעֲקֹב הוּהּ קַיִים, וְאֶכְלִיל
 לִיָּהּ לְיַעֲקֹב בְּיֶצְחָק, (דְּהוּהּ מִית) דְּאֶתְחַשְׁכוּ עֵינױי,

וְהָוּה פִּמֶת, דְּהָא בְּעוּד דְּבַר נֶשׁ אִיהוּ קַיִים בְּהָאֵי עֲלָמָא,
 לָא אֲדַכְר עֲלוּי שְׁמָא קִדִּישָׁא, וְעַל דָּא אֲכֻלִּיל לִיָּה
 בִּיצְחָק. הַשְׁתָּא דְּמִית יַעֲקֹב, אַתָּא מְלָה בְּאַתְרִיָּה. הַדָּא
 הוּא דְכָתִיב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב,
 בְּתוֹסֶפֶת ו'.

בְּאֵל שְׁדֵי (בראשית קפ"ג ע"א): אֲתַחֲזִינָא לְהוּ, מִגּוּ אֲסַפְקֻלְרִיא
 דְּלָא נִהְרָא. וְלֹא אֲתַחֲזִינָא מִגּוּ אֲסַפְקֻלְרִיא דְּנִהְרָא.
 וְאִי תִימָא דְּהָא אֲשַׁתְּמָשׁוּ בְּנוֹקְבָא בְּלַחוּד וְלֹא יִתִּיר. תָּא
 חֲזִי, דְּלָא אֲתַפְרֶשֶׁן לְעֲלָמִין, הַדָּא הוּא דְכָתִיב וְגַם
 הַקִּימוֹתֵי אֶת בְּרִיתֵי אֲתֶם, דְּהָא בְּרִית אֲתַחֲבַר עִמָּה.
 מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִית לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמִילָתָהּ, דְּהָא
 אִיהוּ קָאמַר דְּלָא פָּרִישׁ לוֹן, דְּכָתִיב בְּאֵל
 שְׁדֵי, וְכָתִיב וְגַם הַקִּימוֹתֵי אֶת בְּרִיתֵי אֲתֶם, בְּגִין לְקִימָא
 קִיּוּמָא בְּיַחוּדָא חַד, וְגַם הַקִּימוֹתֵי אֶת בְּרִיתֵי אֲתֶם וְגו'.

הָא אֲתַמַּר, מֵאֵן דְּזַכִּי לְבְּרִית, יִרִית לְאַרְעָא.
 רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי, הוּוּ שְׁכִיחֵי יוֹמָא חַד קָמִיָּה דְּרַבִּי
 שְׁמַעוֹן, פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (איוב י"ט) גִּירוּ (ויקרא
 נ"ב ע"ב) לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חָמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְּעוּן
 שִׁדּוֹן. שִׁדּוֹן כְּתִיב. גִּירוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מֵאֵן חֶרֶב. דָּא
 (ויקרא כ"ו) חֶרֶב נוֹקְמַת נִקַּם בְּרִית, דְּהָא הָאֵי חֶרֶב קָאִים
 לְאַסְתַּכְּלָא מֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית, דְּכָל מֵאֵן דְּמִשְׁקַר

בְּבְרִית, נוֹקְמָא (ויחי ר"ג ע"ב) דְּנִקְמִין מִנִּיה, הָאִי חֶרֶב הוּא.
 הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב י"ט) כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב. מֵאִי
 טַעְמָא. בְּגִין דְּמֵאן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית, פְּרִישׁ
 תִּיאוּבְתָא, וְלֹא נָטִיל מֵאן דְּנָטִיל, וְלֹא יְהִיב לְאַתְרִיהּ,
 דְּהָא לָא אֲתַעַר לְגַבִּיהּ אֲתְרִיהּ. וְכֹל מֵאן דְּנָטִיר לִיה
 לְהָאִי בְרִית, אִיהוּ גָרִים לְאַתְעָרָא לְהָאִי בְרִית לְאַתְרִיהּ.
 וְאַתְבְּרַכָּאן עֲלָאִין וְתַתָּאִין.

מֵאן אֲתַעַר הָאִי בְרִית לְאַתְרִיהּ. כַּד אֲשַׁתְּכַחוּ זַכָּאִין
 בְּעֲלָמָא. מְנָא לֹן, מֵהֲכָא, דְכְתִיב, (שמות ו') וְגַם
 הִקְיִמוּתֵי אֶת בְּרִיתֵי אֲתָם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן אֶת
 אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם. מֵאִי מְגוּרֵיהֶם. כְּמָה דְאֵת אֲמַר גּוּרוּ לָכֶם
 מִפְּנֵי חֶרֶב. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר, דְּאֲשַׁדִּי מְגוּר בְּעֲלָמָא, וְעַל
 דְּא גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב.

אֲשַׁר גָּרוּ בֵּה, מִיּוֹמָא דְאֲתַקְרִיבוּ לְגַבִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, דְּחִילוּ בֵּה דְחִילוּ, וְדְחִילוּ (נ"א וְדְחִילוּ דְחִילוּ) עֲלָאָה
 בֵּה לְמִיטַר פְּקוּדוּי. דְּאִי בְּהָאִי לֹא יִשְׁדִּי (נ"א דְהָא לֹא אֲשַׁדִּי)
 דְּחִילוּ עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ, לֹא דְחִיל לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְעֲלָמִין בְּשָׂאָר פְּקוּדוּי.

תָּא חֲזִי, בְּאַתְעָרוּתָא דְלַתְתָּא, כַּד אֲתַעְרוּ יִשְׂרָאֵל לְגַבִּי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְצוּוחוּ לְקַבְּלִיהּ, מֵה כְּתִיב,
 וְאֲזַכּוֹר אֶת בְּרִיתִי, דְּהָא בְּבְרִית הוּי זְכוֹר. וְכַדִּין אֲתַעַר

תִּיאֹבְתָא, לְאַתְקִשְׁרָא כֻּלָּא בְּקִשְׁוֹרָא חַד. פִּיּוֹן דְּתֵאִי
בְּרִית אֲתַעֵר, הָא קִשְׁוֹרָא דְּכֻלָּא אֲתַעֵר. וְאַזְכּוֹר אֶת
בְּרִיתִי, לְאַזְדְּוֹגָא לִיָּה בְּאַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא, לְכֵן אָמֹר
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'.

(שמות ו) וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֵל פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם. ר' יוֹסִי אָמַר, אֶל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדַבְרָא לֹוֹן בְּנַחַת פְּדִקָּא חֲזִי, (דף כ"ו ע"ב) וְאֵל
פְּרַעֲהַ: לְאַנְהַגָּא בֵּיהּ יְקָר, וְאוּקְמוּהָ.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אָמַאי סָמִיךְ הָכָא (שמות ו) אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית
אֲבוֹתָם. אֵלָא, אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּדִבְרוּ
לֹוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנַחַת, דְּאָף עַל גַּב דְּאִינּוֹן יִתְבִּי
בְּפוּלְחָנָא קִשְׁיָא, מְלַכִּין בְּנֵי מְלַכִּין אִינּוֹן. וּבְגִין כַּף,
כְּתִיב, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם אֵלִין דְּאֵת חָמִי, רִישֵׁי בֵּית
אֲבֹהֵן אִינּוֹן.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, דְּכֻלְּהוּ לָא שְׁקֵרוּ נִימוּסֵיהוֹן, וְלָא
אֲתַעְרְבוּ בְּעַמָּא אַחְרָא אֵלִין אִינּוֹן דְּקִיָּמוּ
בְּדוּכְתֵייהוּ קְדִישָׁא, וְלָא שְׁקֵרוּ לְאַתְעַרְבָּא בְּהוּ בְּמִצְרָאִי.
אָמַר רַבִּי אַחָא, בְּגִין לְאַיִתְאַה לְמֹשֶׁה וְלְאַהְרֹן, דְּאִינּוֹן
אֲתַחְזוֹן לְאַפְקָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלִמְלָלָא לְפְרַעֲהַ,
וְלִרְדָּאָה לִיָּה בְּחוּטְרָא, בְּגִין דְּבְכַל רִישֵׁיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לָא
אַשְׁתַּכַּח כְּוֹתֵייהוּ.

תָּא חֲזִי, (שמות ו') וְאֶלְעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאל
 לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹהֵי רָאשֵׁי אֲבוֹת
 הַלְוִיִּם. וְכִי אֱלֹהֵי רָאשֵׁי, וְהָא הוּא בְּלַחֲדוּי הָוָה. אֶלְא,
 בְּגִין דְּפִינְחָס קָיִים כַּמָּה אֲלָפִין וּרְבוּוֹן מִיִּשְׂרָאֵל, וְהוּא
 קָיִים לְרָאשֵׁי אֲבֹתָן, (לִיּוֹאִי) כְּתִיב בֵּיהּ אֱלֹהֵי.

תוּ, וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹהֵי רָאשֵׁי, אוֹבְדָא דִּרְיִשֵׁי
 דְּלִיּוֹאִי אֲשֶׁתְּכַח בֵּיהּ, וּמָה דְּאִינּוֹן (ויקרא נ"ו ע"ב) גָּרְעוּ
 וְאֶתוּקְדוּ, הוּא אֲשֶׁלִּים, וְרוּחַ כְּהוֹנָתָא דִּילְהוֹן, וְשִׂרְיָא
 בֵּיהּ טַסְטוּקָא דִּתְרוּוּיָהּ. אוֹבְדָא דִּרְיִשֵׁי דְּלִיּוֹאִי אֲשֶׁתְּכַח
 בֵּיהּ, וּמָאן נִינְהוּ. נָדָב וַאֲבִיהוּא. אִינּוֹן פְּרִישׁוּ אֶת קָיִמָא
 מֵאֲתָרִיהּ, וְהוּא אֲתָא וְחֵבֵר לוֹן. בְּגִין כֵּן, אֲתִיָּהִיב לִיהּ
 יְרוּתָא, וְרוּחָא דִּתְרוּוּיָהּ. וְאֲדַכְּר הַכָּא עַל מַה דְּלֵהוּי
 לְבַתֵּר.

וְאִי תִימָא, אֲמַאי אֲדַכְּר הַכָּא פִּינְחָס. אֶלְא חָמָא קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְאֶהֱרֹן, בְּשַׁעְתָּא דְּאָמַר וְאֶזְכּוֹר אֶת
 בְּרִיתִי, דְּזִמְיִנִין תְּרִין בְּנוֹהֵי דְּאֶהֱרֹן לְאַפְגָּמָא לִיהּ לְהֵאִי
 בְּרִית, וְהִשְׁתָּא דְּקָא מְשִׁדֵּר לִיהּ לְמִצְרַיִם, בְּעָא לְאַעֲבָרָא
 לִיהּ לְאֶהֱרֹן, דְּלֵא לְמִיָּהֵךְ בְּשִׁלְיַחוּתָא דָּא. פִּיּוֹן דְּחָמָא
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקָאִים פִּינְחָס וְקָיִים לִיהּ לְהֵאִי בְּרִית
 בְּאֲתָרִיהּ, וְאֶתְקִין עֶקְמָא דִּילְהוֹן, מִיַּד הוּא אֶהֱרֹן וּמִשָּׁה.
 אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִשְׁתָּא הוּא אֶהֱרֹן, אִיהוּ אֶהֱרֹן
 דְּקַדְמִיתָא.

(שמות ו') הוא אֶהְרֵן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הוא אֶהְרֵן וּמֹשֶׁה. הֵם
אֶהְרֵן וּמֹשֶׁה מִבְּעֵי לֵיה. אֱלֹא, לְאֶכְלָלָא דָּא בְּדָא, רוּחָא
בְּמִיָּא. הוּא מֹשֶׁה וְאֶהְרֵן: לְאֶכְלָלָא מִיָּא בְּרוּחָא, וְעַל דָּא
כְּתִיב הוּא, וְלֹא הֵם.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא, הוּוּ שְׂכִיחֵי לִילִיָּא חַד בְּבִי
אוֹשְׁפִיזֵיהוּ בְּלוּד, קָמוּ לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא.
פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (דברים ד') וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל
לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. הָאִי קָרָא הָכִי מִבְּעֵי לֵיה.
וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ. (אֱלֹא
זְכָאָה הוּא מֵאֵן דָּאֲשַׁתְּדַּל בְּאוּרִייתָא) תּוּ, (תא חזי) וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ מִבְּעֵי
לֵיה.

אֱלֹא, אָמַר מֹשֶׁה, אִי אַתְּ בְּעֵי לְמִיקָם עַל דָּא, וְלִמְנַדַּע
כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ וּכְדִין
תִּנְדַּע לֵיה. לְבַבְךָ: יִצָּר טוֹב וַיִּצָּר רָע, דְּאַתְּכִלִּיל דָּא
בְּדָא, וְאִיהוּ חַד, כְּדִין תִּשְׁכַּח כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, דְּהָא
אַתְּכִלִּיל דָּא בְּדָא, וְאִיהוּ חַד. וְעַל דָּא וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל
לְבַבְךָ, לְמְנַדַּע מְלָה.

תּוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲיִיבִין, עֲבָדִין פְּגִימוֹתָא לְעִילָא,
מֵאִי פְּגִימוֹתָא. דְּשִׁמְאֵלָא לָא אַתְּכִלִּיל בִּימִינָא. דְּיִצָּר
רָע לָא אַתְּכִלִּיל בִּיצָר טוֹב, בְּגִין חוּבִייהוּ דְּבְנֵי נִשְׂא.

וּפְגִימוֹ לֹא עֲבָדִי, אֲלֵא לֹון מִמֶּשׁ, הֲדָא הוּא דְכִתְיב,
 (דברים ל"ב) שִׁחַת לוֹ לֹא בְנֵי מוֹמִים. כְּבִיכּוֹל עֲבָדִי וְלֹא
 עֲבָדִי. עֲבָדִי: דְלֹא יִתְמַשֵּׁךְ עַל־יְהוּ בְרַפָּאן דְלַעֲיֵלָא, כְּמָה
 דְאֵת אֲמַר (דברים י"א) וְעֶצֶר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. וְלֹא
 עֲבָדִי: דְהָא שְׁמַיָא נְטְלֵי לֹון לְגַרְמֵייהוּ בְרַפָּאן מֵאֵי
 דְאֶצְטְרִיךְ. וְלֹא נְטְלֵי לְאִמְשָׁכָא לְתַתָּא וְדֵאֵי מוֹמִים
 דְאֵינֹון חֵיִיבִין אִיהוּ.

תוּ, לוֹ בּוֹ, דְלֹא אֲתַכְלִיל יְמִינָא בְשִׁמְאָלָא, בְּגִין דְלֹא
 יִתְמַשְׁכוּן בְּרַפָּאן לְתַתָּא. לֹא בְּאֶל־הֵ, דְהָא לֹא נְטְלֵי
 לְאִתְמַשְׁכָּא לְתַתָּאֵי. מֵאֵן גָּרִים דָּא. בְּגִין דְחֵיִיבִין
 מִפְּרִישֵׁין יֵצֵר רַע מֵיֵצֵר טוֹב, וּמִתְדַבְּקִין בֵּיֵצֵר רַע.

תָּא חֲזִי יְהוּדָה אֲתִי (דף כ"ז ע"א) מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא, וְאִתְדַבֵּק
 בִּימִינָא, בְּגִין לְנִצְחָא עֲמִין, (ויחי רמ"ג ע"א) וְלְתַבְרָא
 חִילִיָּהוֹן. דְאֵי לֹא אֲתַדְבֵּק בִּימִינָא, לֹא יִתְבַּר חִילִיָּהוֹן.
 וְאֵי תִימָא אֲמַאי בִּימִינָא. וְהָא שְׁמַאֲלָא אֲתַעַר דֵּינִין
 בְּעַלְמָא.

אֲלֵא רֹזָא דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דֵּן לְהוּ
 לְיִשְׂרָאֵל, לֹא דֵּן לְהוּ אֲלֵא מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא,
 בְּגִין דְיְהָא דְחֵי לֹון בְּשִׁמְאָלָא, וּמְקָרַב בִּימִינָא. אֲבַל
 לְשָׂאֵר עֲמִין, דְחֵי לֹון בִּימִינָא, וּמְקָרַב לֹון בְּשִׁמְאָלָא.
 וְסִימְנִיךְ (שלח לך קפ"ח ע"א) גַּר צֶדֶק, דְחֵי לֹון בִּימִינָא, כְּמָה

דְּכַתִּיב, (שמות ט"ו) יִמְיֶנֶךָ ה' נִאֲדָרִי בַּכַּח יִמְיֶנֶךָ ה' תִּרְעֵץ
 אוֹיֵב. מִקְרֵב לֹון בְּשִׂמְאֵלָא כְּמָה דְאִמְרֹן.
 בְּגִינֵי כֶךָ, יְהוּדָה דְאִיהוּ מְסִטֵר שְׂמֵאלָא, אֶתְדַבֵּק
 בִּימֵינָא, וּמִטְלָנֹוי לִימֵינָא. וְאִינֹון דְעֵמִיה
 אֶתְחַבְרוּ כְּלָהוּ לִימֵינָא. יִשְׁכַּר דְלָעֵי בְאוֹרֵייתָא, דְאִיהִי
 יִמֵינָא, דְכַתִּיב, (דברים ל"ג) מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לָמוּ. זְבוּלוֹן
 דְאִיהוּ תַמִּיךְ אוֹרֵייתָא יִמֵינָא, (קע"ד ע"ב וישלח קע"ב) כְּמָה דַּאתָּ
 אָמַר שׁוֹק הַיְמִין. וְעַל דָּא יְהוּדָה אֶתְקַשֵּׁר מְסִטְרָא דָּא
 וְדָא. צָפוֹן בַּמִּים, שְׂמֵאלָא בִימֵינָא.
 רְאוּבֵן דְחָטָא לְגַבֵּי אָבוּי, (פקודי רכ"ג ע"א) שָׂרָא בִימֵינָא,
 וְאֶתְקַשֵּׁר בְּשִׂמְאֵלָא, וְאֶתְדַבֵּק בֵּיהּ. וְעַל דָּא,
 אִינֹון דְאֶשְׁתַּכְחוּ עֵמִיה, אִינֹון שְׂמֵאלָא. שְׂמֵעוֹן דְאִיהוּ
 שְׂמֵאלָא מְסִטְרָא דְשׁוֹר, דְכַתִּיב, (יחזקאל א') וּפְנֵי שׁוֹר
 מִהַשְּׂמֵאל. גָּד שׁוֹקָא שְׂמֵאלָא, כְּתִיב (בראשית מ"ט) גָּד גְּדוּד
 יְגוּדָנוּ וְהוּא יְגוּד עֶקֶב. הָכָא, אֶתְדַבֵּק דְרוּם בְּאַשָּׂא,
 יִמֵינָא בְּשִׂמְאֵלָא.
 וְעַל דָּא הָא דְאִמְרֹן וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ, (תרומה קס"ב ע"ב)
 לְאַכְלֵלָא לֹון כְּחָדָא, שְׂמֵאלָא בִימֵינָא. כְּדִין תִּדַע
 (דברים ד') כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא וְדָאֵי הָכִי
 הוּא, וְהַשְּׁתָא יְדִיעָא, הוּא אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה, הוּא מֹשֶׁה
 וְאֶהְרֹן, רוּחָא בְּמֵיָא, וּמֵיָא בְּרוּחָא, לְמַהוּי חַד. וְעַל דָּא
 כְּתִיב הוּא.

ר' אבא פתח ואמר, (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. פהאי גוונא הכא אתרמיז יחודא קדישא, ואזהרה הוא לבר נש, ליחדא שמה קדישא כדקא יאות, ברחימו עלאה. בכל לבבך: דא ימינא ושמאלא (נ"א קדישא) דאקרי יצר טוב ויצר רע. ובכל נפשך: דא נפש דוד, דאתיהיבת בינייהו. ובכל מאדך לאכללא לון לעילא באתר דלית ביה שעורא. הכא הוא יחודא שלים למרחם ליה לקודשא בריך הוא

כְּדָקָא יְאוֹת.

תו, ובכל מאדך: דא יעקב, דאיהו אחיד לכל סטרין, וכלא הוא יחודא שלים כדקא יאות, בגיני פך, הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן, כלא הוא חד בלא

פְּרוּדָא.

(שמות ז) כי ידבר אליכם פרעה לאמר. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קי"ט) מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי. וכתיב, (תהלים קי"ט) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. תא חזי, דוד איהו מלפא דישראל, ואצטריך למידן עמא, לדברא לון לישראל, פרעיא דמדבר עאניה דלא יסטון מאורחא דקשוט. הא בלילה כתיב, חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. ואיהו אתעסק באורייתא ובתושבחה דקודשא בריך הוא,

עַד דְּאֵתִי צִפְרָא.

וְאִיהוּ אֶתְעַר צְפָרָא, כְּמָה דְכְתִיב, (תהלים נ"ז) עוֹרָה כְּבוֹדֵי
 עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכַנּוֹר אֶעִירָה שָׁחַר. כִּד אֶתִּי יִמָּא,
 אֲמַר הָאִי קָרָא, מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרְתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי.
 מֵאִי כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי. אֵלָא, מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּכָל
 מֵאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, לְאַשְׁלָמָא דִּינָא עַל בּוֹרֵייהָ,
 כְּאִילוּ קַיִים אוֹרֵייתָא כְּלָא. בְּגִין כְּךָ, כָּל הַיּוֹם הִיא
 שִׁיחָתִי.

תָּא חֲזִי, בְּיוֹמָא אֶשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, לְאַשְׁלָמָא דִּינִין.
 בְּלִילִיא, אֶשְׁתַּדֵּל בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחַן, עַד דְּאֶתִּי
 יִמָּא. מֵאִי טַעְמָא. כָּל יוֹמָא אֶתְעַסֵּק לְאַשְׁלָמָא דִּינִין,
 בְּגִין לְאַכְלָלָא שְׁמַאלָא בִּימִינָא. בְּלִילִיא, בְּגִין לְאַכְלָלָא
 דְּרַגְא דִּילִילִיא בִּימָמָא.

וְתָא חֲזִי, (תרומה קמ"ה ע"א) בְּיוֹמֵי דְדוֹד מְלָכָא, הוּהוּ מְקָרַב
 כָּל אֵיבּוֹן (תהלים ק"ד) חֵיתוּ שְׂדֵי, לְגַבֵּי יַמָּא. פִּיּוֹן
 דְּאֶתָּא שְׁלֵמָה, נִפְקַ יַמָּא וְאֶתְמַלֵּי, וְאַשְׁקִי לְהוּ. הִי מַנְיֵיהוּ
 אֶתְשַׁקֵּיין בְּקַדְמֵיתָא. הָא אוּקְמוּתָא. אֵלִין תַּנְיִנֵי יֵא רַבְרַבִּין
 עֲלָאִין, דְּכְתִיב בְּהוּ, (בראשית א') וּמְלָאוּ אֶת הַיַּמִּים בַּיַּמִּים
 אֲמַר רַבִּי (דף כ"ז ע"ב) אֶלְעָזָר, בְּסִטְרָא יַמִּינָא עֲלָאָה, נִפְקִין
 תְּלִיסַר מְבוּעֵין עֲלָאִין, נְהַרִין עֲמִיקִין, אֵלִין
 סְלָקִין, וְאֵלִין נַחְתִּין, עֵייל כָּל חַד בְּחַבְרִיהָ. חַד אֶפִּיק
 רִישִׁיהָ, וְאֶעִיל לִיהָ בְּתַרִין גּוֹפִין, חַד גּוֹפָא דְנַהֲרָא נְטִיל

מִיָּמִין לְעֵילָא, אֶפְרִישׁ לְתַתָּא אֶלְפָּה יְאוּרִין, נִפְקִין
לְאַרְבַּע סְטָרִין.

מֵאֵינּוֹן נֶהְרִין מִבּוֹעֵין תְּלִיסֶר, מִתְּפָרְשָׁן תְּלִיסֶר יְאוּרִין,
עֵאלִין וְנִטְלִי מֵיָא, אַרְבַּע מָאָה וְתִשְׁעִין וְתִשְׁעָה
יְאוּרִין וּפְלָגָא, מִסְטָרָא דָא. וְאַרְבַּע מָאָה וְתִשְׁעִין וְתִשְׁעָה
יְאוּרִין וּפְלָגָא, מִסְטָרָא דָא בְּשִׁמְאָלָא. אֲשֵׁתָאֵר פְּלָגָא
מִכָּאן, וּפְלָגָא מִכָּאן, וְאַתְעָבִיד חֵד. דָּא אָעִיל בֵּין
יְאוּרִין, וְאַתְעָבִיד חוּיָא.

רִישָׁא: סוּמָקָא כּוּרְדָא. קִשְׁקִישׁוּי: תְּקִיפִין כְּפָרְזֻלָא.
גִּדְפוּי: גִּדְפִין שְׁטָאן וְאַתְפָּרְשָׁן לְכָל אֵינּוֹן
יְאוּרִין. כֵּד סְלִיק זַנְבִּיָה, (נ"א לְגַבִּיָה) מְחִי וּבִטֵּשׁ לְשֹׂאֵר נוּנִין,
לִית מֵאֵן דִּיקוּם קַמִּיָה.

פּוּמִיָה: מְלַהֲטָא אֲשָׂא. כֵּד נִטְלִיל בְּכָל אֵינּוֹן יְאוּרִין,
מוֹדְעוֹזְעוֹן שְׂאֵר תְּנִינִיָא, וְעֶרְקִין וְעֵאלִין בִּימָא.
חֵד לְשִׁבְעִין שְׁנִין רַבִּיץ לְסִטְרָא דָא. וְחֵד לְשִׁבְעִין שְׁנִין
רַבִּיץ לְסִטְרָא דָא. אֶלְפָּה יְאוּרִין חֶסֶר חֵד אֶתְמַלִּיין מִנִּיָה.
דָּא תְנִינָא, רַבִּיץ בֵּין אֵינּוֹן יְאוּרִין.

כֵּד נִטְלִיל נִפְקֵן חֵד פְּסוּתָא דְאֲשָׂא בְּקִלְפִין, כְּלָהוּ קִימִין
וּזְעִפִין בּוֹזְעִפוּי, (נ"א וְזִקְפִין בְּעַנְפוּי) מִתְעָרְבִין אֵינּוֹן יְאוּרִין
לְעֵין (נ"א דְעֵין) תְּכֻלָּא אוּכְמָא. וְגִלְגְּלִין נִטְלִין לְאַרְבַּע סְטָרִי
דְעֻלְמָא. זְקִיף זַנְבִּיָה, מְחִי לְעֵילָא, מְחִי לְתַתָּא, כְּלָא
עֶרְקִין קַמִּיָה.

עַד דְּלִסְטֵר צָפוֹן, קָם חַד שְׁלֵהוּבָא דְאַשָּׁא, וְכְרוּזָא קָרִי,
 אֲזִדְקֵפוּ סְבִתִּין אֲתַבְּדְרוּ לְד' זְוִיִּין, הָא אֲתַעֵר מֵאֵן
 דְּשׁוּי קְדִלָּא, עַל אַנְפוּי דְּתַנִּינָא, כְּמָה דְּאֲתַמֵּר, (יחזקאל כ"ט)
 וְנִתְתִי חַחִים בְּלַחְיֵיךָ וְגו'. כְּדִין כְּלָהוּ אֲתַבְּדְרוּן. וְנִקְטִין
 לִיָּה לְתַנִּינָא, וְנִקְבִי אַנְפוּי בְּסִטֵּר עֲלֵעוּי, וְעֲאֲלִין לִיָּה
 לְנוֹקְבָא דְּתַהוּמָא רַבָּא, עַד דְּאֲתַבֵּר חֵילִיָּה, כְּדִין אֲהַדְרוּ
 לִיָּה לְנַהֲרוּי. (נ"א לְנַחֲרוּי)

חַד לְשַׁבְּעִין שְׁנִין עֲבָדִין לִיָּה כְּדִין, בְּגִין דְּלֵא יִטְשֵׁטֵשׁ
 אֲתַרִּין דְּרַקִּיעִין וְסַמְכֵיָּהוּ. וְעֲלֵיָּהוּ כְּלָא אֲוֹדָן,
 וּמְבָרְכָאן וְאֲמַרִּין, (תהלים צ"ה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ וְנִכְרַעַה
 נְבֻרְכָה לְפָנֵי ה' עוֹשֵׁנוּ.

תַּנִּינֵיָּא עֲלֵאִין אֵילִין (ס"א לְעֵילָא) קִיִּמִּין אֵינּוֹן
 דְּמִתְבָּרְכָאן, כְּמָה דְּאֲתַ אֲמַר (בראשית א') וַיְבָרַךְ
 אוֹתָם אֱלֹהִים. אֵילִין שְׁלֵטִין עַל כָּל שְׂאֵר נוּנִין, דְּכַתִּיב
 וּמְלָאוּ אֵת הַמַּיִם בַּיַּמִּים. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ק"ד) מִה רַבּוּ
 מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בְּחַכְמָה עָשִׂיתָ.

תּוֹסַפְתָּא

אַשְׁכּוּל הַכּוּפָר דּוּדֵי לִי. אַשְׁכּוּל: דָּא אֵימָא
 עֲלָאָה. מַה אַשְׁכּוּל מִתְקַשֵּׁט בְּכַמָּה עֲלִין בְּכַמָּה
 זְמוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל דְּאֲכַלִּין לִיָּה, הֲכִי שְׂכִינְתָא עֲלָאָה,
 מִתְקַשֵּׁטת בְּכַמָּה קְשׁוּטִין דְּשְׁמֹנָה כְּלִים, מִכְּמָה קָרְבַּנִּין,

מִכַּמָּה מִיָּנִי תִכְשִׁיטִין דְּכַפְרָה לְבִנְהָא, וְאִיהִי קָמַת בְּהוֹן
 קָמִי מַלְכָּא, וּמִיד (בראשית ט') וְרֵאִיתִיהָ לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם.
 וִיְהִיבַת (ס"א לון שאלתין דלהון) לָן שְׁאִילְתִּין דִּילָהּ, בְּאֵלִין בְּרַכָּאן
 דְּתַקִּינוּ רַבָּנן בְּצִלוֹתָא, לְמִשְׁאֵל קָמִי מַלְכָּא.

בְּהֵוֹא זְמָנָא, כָּל דִּינִין דְּשְׂכִינְתָא תַתָּא, דְּאִיהִי הוּה"י
 אֲדוֹנִי, מִתְהַפְּכֵן לְרַחְמִי, כְּגוּוֹנָא דָּא יְדוּ"ד,
 לְקִיִּים (ישעיה א') אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשָּׁלַג יִלְבִּינוּ,
 יְדוּ"ד. אִם יִאֲדִימוּ כַּתּוֹלַע. דוד"י. כְּצִמְרָן יִהְיוּ, יְדוּ"ד. כָּל
 דִּינִין (נ"א כָּל דִּינִין דְּדָא) מִתְּלַבְּנִין מִשְׂכִּינְתָא עֲלָתָא.

וְאִיהִי שְׂכִינְתָא דוד"י, (בראשית ג') לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת
 לְשִׁמּוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. וְאוּקְמוּהָ רַבָּנן,
 דְּמַתְּהַפְּכָא זְמָנִין רַחְמִי, זְמָנִין דִּינָא פְּעָמִים אַנְשִׁים,
 פְּעָמִים נָשִׁים. זְמָנִין דִּינָא, כְּגוּוֹנָא דָּא יְדוּ"ד. זְמָנִין
 רַחְמִי, כְּגוּוֹנָא דָּא יְדוּ"ד. דְּהָא אִיהוּ מַסְטְרָא דְּאִילָנָא
 דְּחַיִּי, כָּל דִּינִין מִתְהַפְּכִין לְרַחְמִי. וּמַסְטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת
 טוֹב וְרַע, כָּל רַחְמִי מִתְהַפְּכֵן לְדִינָא, לְמִידָן בְּהוּ לְאִינוּן
 דְּעַבְרֵי עַל פְּתַגְמֵי אוּרִייתָא.

וְעֵץ דָּא בְּעֵלְמָא דְּאִתִּי, דְּאִיהוּ בִּינָה, כָּל שְׂמַהֲנָן דְּדִינָא
 מִתְהַפְּכִין בְּהוּ (לְדִינָא) רַחְמִי, בְּגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנן,
 לֹא כְּהָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא. וּבְגִין דָּא, בִּינָה, אִיהִי
 לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, דְּמִתְהַפֶּכֶת מְדִינָא לְרַחְמִי

לְצַדִּיקִים, לְמִיָּהֵב לֹוֹן אֲגָרָא בְּעֵלְמָא דְאֵתִי. מְלָכוֹת, לְהַט
הַחֲרֵב הַמֵּתֶהֱפֹכֶת, מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, לְמִידָן בָּהּ לְרִשְׁיַעֲיָא
בְּעֵלְמָא דִּין. (דף כ"ח ע"א)

אֲבָל מֵעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, דְּאִיהוּ פְּגוּוֹנָא דְמִטָּה, זְמַנִּין
דְּמֵתֶהֱפֹכִין הַנְּשִׂים לְשָׂדוֹת, אֲנָשִׁים לְשָׂדִים. וּבְגִין
דָּא, (בראשית כ"ט) וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל. וּבְגִין דָּא, אוֹקְמוּהָ
רַבָּנָן, דְּלִית לִיהּ לְבַר נָשׁ לְשִׁמְשָׁא עִם אֶתְתִּיהּ, עַד
דְּמִסְפַּר עָמָה, שָׁמָא נִתְחַלְפָה לוֹ בְּשִׂידָהּ. בְּגִין דְּלֵהַט בְּעַץ
הַדַּעַת טוֹב וְרָע, מֵתֶהֱפֹכֶת מֵטוֹב לְרָע, וְאִי תִימָא
דְּמַכְשָׁפֵי פֶרְעָה, דְּכֹתִיב וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחֲרָטוּמִּים בְּלִטְיָהֶם.
הוּוּ מְהֶפְכִין אֵינּוֹן מִטּוֹת דְּלֵהוֹן לְנַחֲשִׁין. וּמִסְטָרָא דְאֵלִין
הַפּוֹכֵן יְכַלִּין לְאֶתְהֶפְכָּא. (ע"כ תוספתא).

וְאִמְרַת אֶל אֶהְרֹן קַח אֶת מִטְּךָ. מֵאִי טַעְמָא מִטָּה
אֶהְרֹן, וְלֹא מִטָּה מִשָּׁה. אֶלָּא, הֵהוּא דְמִשָּׁה אִיהוּ
קַדִּישָׁא יִתִּיר, דְּאֶתְגַּלִּיף בְּגַנְתָּא עֲלָאָה בְּשָׁמָא קַדִּישָׁא,
וְלֹא בְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסַאָבָא לִיהּ בְּאֵינּוֹן חוּטְרִין
דְּחַרְשִׁיא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא לְאַכְפְּיָא לֹוֹן לְכָל אֵינּוֹן
דְּאֶתְיִין מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא, בְּגִין דְּאֶהְרֹן אֶתָּא מִימִינָא,
וְשִׁמְאָלָא אֶתְכַפְּיָא בִּימִינָא.

רַבִּי חֵיָּא שָׂאִיל לְרַבִּי יוֹסִי, הָא גְּלִי קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, דְּאֵינּוֹן חַרְשִׁין יַעֲבֹדוּן תַּנְיִיבִיא, מֵאִי גְבוּרְתָּא

אִיהוּ לְמַעְבַּד קָמִי פְּרַעָה תַנִּינִיָא. אָמַר לִיהּ, בְּגִין דְּמַתְמָן
 הוּא שִׁירוּתָא לְאַלְקָאָה, וּמִשִׁירוּתָא דְתַנִּינָא שְׂאֵרֵי
 שׁוֹלְטַנְיָה, (נ"א לְשׁוֹלְטַנְיָה וּמִשִׁירוּתָא דְשׁוֹלְטַנְיָה שְׂרִי לְאַלְקָאָה) כְּדִין, חֲדוּ
 כּוּלְהוּ חֲרָשֵׁי, דְהָא רִישׁ חֲכַמְתָּא דְנַחֲשׁ דִּילְהוֹן הָכִי הוּא.
 מִיַּד אַתְהֵדֵר הַהוּא תַנִּינָא דְאַהֲרֹן לְאַעָא יְבִישָׁא, וּבִלְע
 לוֹן.

וְעַל דָּא תּוּוּהוּ, וַיִּדְעוּ דְשׁוֹלְטַנָּא עֲלָאָה אִית בְּאַרְעָא,
 דְאַיְנוּן חֲשִׁיבוּ, דְהָא לְתַתָּא, (נ"א לְעֵילָא) בַּר מַנִּיִּיהוּ לָא
 אִית שְׁלֹטַנָּא לְמַעְבַּד מִיַּדִּי, כְּדִין, וַיְבַלַּע מִטָּה אַהֲרֹן,
 מִטָּה אַהֲרֹן דְיִיקָא, דְאַתְהֵדֵר לְאַעָא וּבִלְע לוֹן.

וְעַל דָּא עֵבַד אַהֲרֹן תְּרִין אַתִּין, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא.
 חַד לְעֵילָא, תַנִּינָא עֲלָאָה דְשְׁלֹטָא עַל אִינּוּן דְלְהוֹן.
 חַד לְתַתָּא, דְשְׁלִיט אָעָא עַל תַנִּינָא דִילְהוֹן. וּפְרַעָה חֲכָמִים
 הוּא מְכַל חֲרָשׁוּי, וְאַסְתַּכַּל דְשְׁלֹטַנָּא עֲלָאָה שְׁלִיט עַל
 אַרְעָא, שְׁלִיט לְעֵילָא שְׁלִיט לְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי תִימָא, חֲרָשִׁיא כָּל מַה דְעֵבַדִּין לָאו
 אִיהוּ אֲלָא בְּחִיזוּ דְעֵינָא, דְהָכִי אַתְחֻזִי, וְלֹא יִתִיר,
 קָא מִשְׁמַע לָן וַיְהִי דְיִיקָא, דְכַתִּיב וַיְהִי לְתַנִּינִים. וְאָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, אֲפִילוּ אִינּוּן תַנִּינָא דִילְהוֹן אַהֲדֵרוּ לְמַהוּי
 אַעִין, וְאַעָא דְאַהֲרֹן בִּלְע לוֹן.

כְּתִיב, (יחזקאל כ"ט) הַנְּבִי עָלֶיךָ פְּרַעָה מְלֹךְ מִצְרַיִם הַתַּנִּים

הַגְּדוֹל הַרוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאוּרֵיוֹ. מִתְמָן שְׂרוּתָא לְתַתָּא
בְּשׁוּלְטָנָא דִּילְהוֹן. אֲבַל חֲכַמְתָּא דִּילְהוֹן, לְתַתָּא מִכְּלָהוּ

דִּרְגִין אִיהוּ. (אינון)

תָּא חֲזִי, חֲכַמְתָּא דִּילְהוֹן בְּדִרְגִין תַּתָּאִין, לְאַכְפִּיין לֹון
לְאַלִין דִּרְגִין בְּדִרְגִין עֲלָאִין, רִישֵׁי שׁוּלְטָנוּתְהוֹן
וְעֻקְרָא דִּילְהוֹן, לְתַתָּא מִהֶהוּא תַנְינָא, וּמִשְׁתַּלְשָׁן
בְּתַנְינָא, דְּהָא מִתְמָן נְטִיל חֵילָא דִּרְגָא עֲלָאָה דִּילְהוֹן.
מִשְׁמַע דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת י"א) אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִיבִים.

רַבִּי חֲזִיא, הָוָה יְתִיב יוֹמָא חֲדָא, אֲבָבָא דְתַרְעָא דְאוּשָׁא.
חֲמָא לִיהָ לְרַבִּי אֶלְעָזָר חֲדָ קֶטְפִירָא טָאסָא גִבִיָּה,
אֲמַר לִיהָ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע, דְּאֶפִּילוּ בְּאוּרְחֻךְ כֹּלָא
תַּתָּאִיבִין לְמַהֲךְ אֲבַתְרֶךְ. אַהֲדַר רִישָׁא וְחֲמָא לִיהָ. אֲמַר,
וְדַאי שְׁלִיחוּתָא אִית גִּבִיָּה. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכֹלָא
עֲבִיד שְׁלִיחוּתִיהָ, וְכִמָּה שְׁלִיחִין אִית לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, דְּלָא תִימָא מְלִין דְּאִית בְּהוּ רוּחָא בְּלַחוּדִיָּהוּ, אֶלָּא
אֶפִּילוּ אִינוּן מְלִין דְּלִית בְּהוּ רוּחָא.

פְּתַח וְאֲמַר, (חֲבֻקִּק ב') פִּי אֶבֶן מְקִיר תִּזְעַק וְכַפִּיס מִעֵץ
יַעֲנֶנְהָ. כִּמָּה אִית לִיהָ לְבַר נָשׁ לְאוּדְהָרָא מַחֻבּוּי,
דְּלָא יַחְטָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי יִימָא מֵאן יִסְהִיד
בֵּיהָ. הָא אֲבַנֵי בֵּיתִיהָ וְאֶעִי בֵּיתִיהָ יִסְהִידוּ בֵּיהָ. וְלִזְמַנִּין
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בְּהוּ שְׁלִיחוּתָא. תָּא חֲזִי חוּטְרָא

דְּאֵהֲרֵן, דְּאֵיהוּ אָעָא יְבִישָׁא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁירוּתָא
 דְּנִסְיֵן עֵבֵד בֵּיהּ, וְתִירֵי שְׁלִיחוּתֵי בֵּיהּ אֶתְעֵבִידוּ. חַד דְּאֵיהוּ
 אָעָא יְבִישָׁא וּבִלְע לְאִינוּן תַּנְיִיָּא דִּילְהוֹן. וְחַד דְּהָא
 לְשַׁעְתָּא אֶתְהַדֵּר בְּרוּחָא וְאֶתְעֵבִיד בְּרִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תַּפַּח (דף כ"ח ע"ב) רוּחִיהוֹן, דְּאִינוּן
 דְּאִמְרִין, דְּלֹא זִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא
 מִתְיָא, וְהֵיךְ יִתְעֵבִיד מִנְיֵיהוּ בְּרִיָּה חֲדָתָא. יִיתוּן וְיַחֲמוּן
 אִינוּן טַפְשָׁאִין חֲיִיבֵיָּא, רְחִיקִין מְאֹרֵיָּתָא, רְחִיקִין
 מִנֵּיהּ, בִּידֵיהּ דְּאֵהֲרֵן הָוָה חוּטְרָא, אָעָא יְבִישָׁא, וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְפוּם שַׁעְתָּא אֶהְדֵּר לֵיהּ בְּרִיָּה, מְשַׁנְיָא בְּרוּחָא
 וְגוּפָא. אִינוּן גּוּפִין, דְּהוּוּ בְּהוּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין,
 וְנִטְרוּ פְּקוּדֵי אֹרֵיָּתָא, וְאֶשְׁתַּדְּלוּ בְּאֹרֵיָּתָא יִמְמָא
 וְלִילֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָמִיר לוֹן בְּעַפְרָא. לְבַתָּר,
 בְּזִמְנָא דִּיחֲדֵי עֲלָמָא, עַל אַחַת פַּמָּה וְכַמָּה דִּיעֵבֵד לְהוּ
 בְּרִיָּה חֲדָתָא.

אָמַר רַבִּי חֲיָא, וְלֹא עוּד, אָלָא דְּהָהוּא גּוּפָא דְּהָוָה,
 יְקוּם. מִשְׁמַע דְּכְתִיב, (ישעיה כ"ו) יִחִיו מִתִּיד, וְלֹא
 כְּתִיב יְבָרָא, מִשְׁמַע דְּבְרִיִּין אִינוּן אָבֵל יִחִיו. דְּהָא (בראשית
 קל"ז ע"ב) גְּרָמָא חַד, יִשְׁתַּאֲר מִן גּוּפָא תַּחוּת אֲרַעָא, וְהָהוּא
 לָא אֶתְרַקֵּב וְלֹא אֶתְבְּלִי בְּעַפְרָא לְעֵלְמִין, וּבְהָהוּא זִמְנָא,
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִרְכַּךְ לֵיהּ, וְיַעֲבִיד לֵיהּ כַּחֲמִירָא

בְּעִיסָהּ, וַיִּסְתַּלַּק וַיִּתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע זְוֵיּוֹן וּמִנִּיהַ יִשְׁתַּכְּלַל
 גּוֹפָא וְכָל שְׁיִיפוֹי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיהּ רוּחָא
 לְבַתֵּר. אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר הַכִּי הוּא. וְתָא חֲזִי, הֵהוּא
 גֵּרְמָא בְּמַה אֶתְרַכֵּךְ. בְּטַל. דְּכַתִּיב, (ישעיה כ"ו) כִּי טַל אִוְרוֹת
 טַלְךָ וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמֹר אֶל אֶהֱרֹן קַח מִטָּךְ וּנְטֵה יָדְךָ
 עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרוֹתָם עַל יְאוּרֵיהֶם וְעַל
 אֲגַמִּיהֶם וְעַל כָּל מְקוֹה מִימֵיהֶם וַיְהִי דָם וְגו'. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, הָאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְהִיךְ יָכִיל לְמַהֲךָ
 לְכָל הַנִּי אֶתְרִי. (ולא עוד אלא) וְתוּ, דְּהָא כְּתִיב וַיִּמְלֵא
 שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאֹר. אֶת הַיָּאֹר כְּתִיב,
 וְאֵת אֲמַרְתָּ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרוֹתָם עַל יְאוּרֵיהֶם
 וְעַל אֲגַמִּיהֶם.

אֶלֶּא, מִימֵי מִצְרַיִם נִילוּס הוּוּה. וּמִתְמָן אֶתְמַלְיִין כָּל
 אֵינּוֹן שְׂאָר אֲגַמִּין וַיִּאֲוֲרִין וּמִבּוֹעֵין וְכָל מִימִין
 דִּילְהוֹן. וְעַל דָּא, אֶהֱרֹן לֹא נָטָה לְמַחָאָה אֶלֶּא לְנִילוּס
 בְּלַחֲדוּי. וְתָא חֲזִי דְּהַכִּי הוּא, דְּכַתִּיב וְלֹא יָכִלוּ מִצְרַיִם
 לְשִׁתּוֹת מַיִם מִן הַיָּאֹר.

אָמַר רַבִּי אַבְא, תָּא חֲזִי, מִיִּין תַּתְּאִין מִתְפַּרְשָׁאן לְכַמָּה
 סְטְרִין, (ב"א ומיין עלאי ע"כ וגו') (עלֵאין דְּהָא) וּמִיִּין עֶלְאִין
 מִתְכַּנְּשֵׁי בְּבִי כְּנִישׁוּ מִיָּא, דְּכַתִּיב, (בראשית א') וַיֹּאמֶר

אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. וּכְתִיב
וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. הֲאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. וְתֵא חֲזִי,
הֵהוּא רְקִיעָא דְאִית בֵּיה שְׁמֵשׁא וְסִיְהָרָא כּוּכְבֵּיִיא וּמִזְלֵי,
דָּא אִיהוּ בֵּי כְּנִישׁוֹת מֵיָא רַבָּא, דְּהוּא נָטִיל כּל מֵיִן,
וְאֲשְׁקִי לְאַרְעָא, דְּהִיא עֲלָמָא תַתָּאָה, כִּיּוֹן, דְּנָטִל מֵיָא
בְּדַר לֹון, וּפְלִיג לֹון לְכָל עֵיבֵר, וּמִתְמָן אֶתְשַׁקֵּינן כְּלָא.
וּבְזִמְנָא דְדִינָא שְׁרִיא, עֲלָמָא תַתָּאָה לָא יִנְקָא מִן הֵהוּא
רְקִיעָא, וְיִנְקָא מִסֵּטֶר שְׁמַאלָא, וּכְדִין אֶקְרִי
(ישעיה ל"ד) חָרַב לֵה' מְלֵאָה דָּם. וּוִי לְאִינוּן דְּיִנְקִין כְּדִין
מִינָהּ, וְאֶתְשַׁקֵּינן מִינָהּ, דְּבַהֵהוּא זְמָנָא יִמָּא יִנְקָא מִתְרִין
סֵטֶרִין, הֵוָה אֶתְפְּלֵג לְתֵרִין חוּלְקִין, חֲוֹר וְסוּמְק. וּכְדִין
שְׂדֵי לִיאֹרָא חוּלְקָא דְּמִצְרִים, וְאֶלְקֵי לְעֵילָא וְאֶלְקֵי
לְתַתָּא. וְעַל דָּא שְׁתָּאן יִשְׂרָאֵל מֵיָא. וּמִצְרָאֵי דְּמָא.
אִי תִימָא בְּגִין גִּיעוּלָא הֵוָה וְלָא יִתִּיר. תָּא חֲזִי, שְׁתָּאן
דְּמָא וְעָאֵל לְמַעֲיִהוּ, וְאֶסְתַּלֵּק וּבְקַע, עַד דְּהוּוּ
מְזַבְּנִין לֹון יִשְׂרָאֵל מֵיָא בְּמִמוּנָא, וּכְדִין שְׁתָּאן מֵיָא
בְּגִינֵי כַּף שִׁירוּתָא לְאַלְקָאָה לֹון הֵוָה דְּמָא.
רַבִּי יִצְחָק פָּתַח הֲאִי קָרָא, (תהלים קמ"ה) אַרְוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵי
הַמַּלְאָךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד. תָּא חֲזִי, דָּוִד
לְקַבִּיל דְּרָגָא דִּילִיָּה קָאמֵר, דְּכְתִיב אֱלֹהֵי דִידִי. בְּגִין
דְּבַעָא לְסַלְקָא שְׁבַחִיָּהּ, וְלֹאֲעֵלָא לִיָּה לְנַהוּרָא עֲלָאָה,

לְאַתְעֲרְבָא דָּא בְדָא, לְמַהוּי כְּלָא חַד. בְּגִינֵי כֶּף, אַרומִמֶּךָ
אַלְהֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

דְּתַנִּינֵן, כֹּל יוֹמוֹי דְדוֹד, אֲשֶׁת־דֵּל לְאַתְקִנָּא כְּוִרְסִיָּה,
וְלֹא־נַהֲרָא אֲנַפְתָּהּ, בְּגִין דִּיגִין עָלֶיהָ וְאִיתְנַהֲרִי
תְדִיר נַהֲרָא תַתָּא (דף כ"ט ע"א) בְּנַהֲרָא עֲלָאָה, לְמַהוּי כְּלָא
חַד. וְכַד אַתָּא שְׁלֵמָה, אֲשַׁכַּח עֲלֵמָא שְׁלִים, וְסִיָּהֲרָא
דְּאַתְמַלְיָא, וְלֹא אֲצִטְרִיף לְאַטְרַחָא עָלָה לְאַנְהֲרָא. (ע"ב)
תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְבַעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְמִיסָב נּוֹקְמִין
מִעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, אַתְעַר שְׁמָאֲלָא,
וְאַתְמַלְיָא סִיָּהֲרָא מִהֵוּא סֵטְרָא דְמָא. וְכַדִּין, נִבְעִין
מִבּוֹעִין וְנַחֲלִין דְלִתְתָּא, כֹּל אֵינּוֹן דְלִסְטֵר שְׁמָאֲלָא דְמָא.
וְעַל דָּא, דִּינָא דִּילְהוֹן דְמָא.

תָּא חֲזִי, כַּד הָאֵי דְמָא אַתְעַר (נ"א פד דִּינָא אַתְעַר עַל עֲלֵמָא בְּגִין הַהוּא
דְמָא דְקִטּוּלִין קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַתְעַר) עַל עֲמָא, הַהוּא דְמָא
דְקִטּוּלִין אִיהוּ דִּיתְעַר עָלֵיָּהּ עֲמָא אַחֲרָא וְקִטִּיל לּוֹן.
אַבֵּל (הַשְׁתָּא) בְּמִצְרִים, לָא בַּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
לְאַיִתְתָּא עָלֵיָּהּ עֲמָא אַחֲרָא לְאַתְעַרָּא עָלֵיָּהּ דְמָא
בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ בִּינֵיָּהּ, וְלֹא יִצְטַעְרוֹן בְּגִין דְדִיִּירִין
בְּאַרְעָא דִּילְהוֹן, אַבֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְחָא לּוֹן בְּדְמָא,
בְּנַהֲרִין דְלְהוֹן, דְלָא הוּוּ יְכַלִּין לְמַשְׁתִּי.

וּבְגִין דִּשׁוּלְטָנוּתָא דְלְהוֹן, שְׁלֵטָא בְּהֵוּא נַהֲרָא, פְּקִיד

קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְשׁוֹלְטָנוּתָא דְלַהּוֹן בְּקִדְמִיתָא, בְּגִין
 דִּילְקִי דְחָלָא דְלַהּוֹן בְּקִדְמִיתָא, בְּגִין דְנִילּוּס חַד דְחָלָא
 דְלַהּוֹן הָוֵה, וְכֵן שְׂאֵר דְחָלִין דְלַהּוֹן נִבְעִין דְמָא. הֵדָא הוּא
 דְכִתִּיב וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעֵצִים וּבְאֲבָנִים.

ר' חֲזִיָא קָם לִילִיָא חַד לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא, וְהָוֵה עֲמִיתָא ר'
 יוֹסִי זוּטָא, דְהָוֵה רַבִּיָא. פִּתַּח ר' חֲזִיָא וַאֲמַר, (קדלת ט')
 לֵךְ אֲכוּל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךָ וּשְׂתֵה בְּלֵב טוֹב יִינַךְ פִּי כֹכַר
 רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ. מַאי קָא חָמָא שְׁלָמָה דְאֲמַר
 הָאִי קָרָא.

אַלָּא שְׁלָמָה כָּל מְלוּי בְּחֻכְמָה הָוּ, וְהָאִי דְאֲמַר לֵךְ אֲכוּל
 בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךָ, בְּשַׁעֲתָא דְדֵבַר נָשׁ אָזִיל בְּאוּרְחוּי
 דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרַב לִיה
 לְגַבִּיָה, וְיָהִיב לִיה שְׁלוּה וְנִיִּיחָא, כְּדִין נְהָמָא וְחֻמְרָא
 דְאֲכִיל וּשְׂתֵי, בְּחֻדּוּה דְלֵבָא, בְּגִין דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
 אֲתַרְעֵי בְּעוּבְדוּי.

אַמַּר לִיה הֵהוּא רַבִּיָא, אִי הָכִי, הָא אֲמַרְתָּ דְכָל מְלוּי
 דְשְׁלָמָה בְּחֻכְמָתָא הָוּ, אֲנִי הוּא חֻכְמָתָא הָכָא. אַמַּר
 לִיה בְּרִי תְבַשְׁל בְּשׁוּלְךָ, וְתַחֲמִי הָאִי קָרָא. אַמַּר לִיה עַד
 לָא בְּשִׁילְנָא יַדְעֵנָא. אַמַּר לִיה מְנָא לָן.

אַמַּר לִיה קָלָא חַד שְׁמַעְנָא מֵאֲבָא, דְהָוֵה אַמַּר בְּהָאִי

קָרָא, דְּשִׁלְמָה קָא אַזְהַר לִיהּ לְבַר נָשׁ, לְאַעֲטָרָא לָהּ
 לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְחָה, דְּאִיהּ סֵטְרָא דִּימִינָא, וְאִיהּ
 נְהֵמָא, דִּיתְעֵטֵר בְּחֻדוֹת. וּלְבַתֵּר, יִתְעֵטֵר בְּחֵמְרָא, דְּאִיהּ
 שְׂמַאלָא, בְּגִין דְּתִשְׁתַּכַּח בְּמַהִימְנוּתָא דְּכֻלָּא, חֻדוּתָא
 שְׁלִימְתָא, בִּימִינָא וּשְׂמַאלָא, וְכַד תְּהוּי בֵּין תַּרְוּוּיָהּ
 כְּדִין כָּל בְּרַכָּאן שָׂרָאן בְּעֵלְמָא. וְכָל דָּא, כַּד אֲתַרְעִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נָשָׂא, הֵדָּא הוּא
 דְּכַתִּיב פִּי כָבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיךָ. אַתָּא ר' חֵיִיא
 וּנְשָׁקִיָּה, אָמַר, חֵיִיךְ בְּרִי הַאי מְלָה שְׁבַקְנָא בְּגִינְךָ,
 וְהִשְׁתָּא יַדְעֵנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְאַעֲטָרָא לָךְ
 בְּאוּרֵיִתָּא.

תּוּ פִּתַּח ר' חֵיִיא וְאָמַר, אָמור אֶל אַהֲרֹן קַח מִטָּךְ וּנְטֵה
 יָדְךָ עַל מִימֵי מִצְרִים. מֵאֵי טַעֲמָא אַהֲרֹן וְלֹא מִשָּׂה.
 אָלָא, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַהֲרֹן מִיִּין קִיִּימִין
 בְּדוּכְתִּיָּה, וּשְׂמַאלָא בְּעִי לְנַגְדָּא מִיִּין מִתַּמָּן, אַהֲרֹן דְּאֲתִי
 מִתְּהוּא סֵטְרָא יִתְעַר לִיהּ, וְכַד שְׂמַאלָא נָקִיט לֹון, אֵינּוּן
 יִתְהַדְרוּן דְּמָא.

תָּא חֲזִי תַתָּאָה דְּכָל דְּרָגִין מְחָא בְּקַדְמֵיתָא. אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן מִתַּתָּאָה שָׂרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיֵּדָא
 דִּילִיָּה, מְחָא בְּכָל אֲצַבְעָא וְאֲצַבְעָא. וְכַד מָטָא לְדַרְגָּא
 עֲלָאָה דְּכָל דְּרָגִין, עָבַד אִיהּ דִּילִיָּה, וְעָבַר בְּאַרְעָא

דְּמַצְרִים, וְקָטַל כָּלֵא. וּבְגִינֵי כֶּף קָטַל כָּל בּוֹכְרֵינ בְּאַרְעָא
 דְּמַצְרִים, בְּגִין דְּאִיהוּ דְּרָגָא עֲלָאָה וּבוֹכְרָא דְּכָלֵא.

וְתָא חֲזִי, פֶּרְעָה הָוּה שׁוֹלְטָנִיָּה בְּמִיָּא, (נ"א בְּקַדְמִיתָא וּמִתְתַּאָּה

שָׂרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכַד מָטָא לְדְרָגָא עִילָאָה דִּילְהוֹן דְּאִיהוּ בּוֹכְרָא דְּכָל דְּרָגִין

דִּילְהוֹן קָטַל כָּל בּוֹכְרָא בְּאַרְעָא דְּמַצְרִים בְּגִין הַהוּא דְּרָגָא עִילָאָה וּבוֹכְרָא דְּכּוֹלָא וְתָא חֲזִי

פֶּרְעָה הָוּה בּוֹכְרָא וְשׁוֹלְטָנִיָּה בְּמִיָּא) דְּכִתְיִב, (יְחֻזְקָא ל כ"ט) תְּתַנִּים הַגְּדוֹל

הָרוּבִץ בְּתוֹךְ יְאוּרִיו, בְּגִין כֶּף אֶתְהַפֵּךְ נִהְרִיָּה בְּדָמָא

בְּקַדְמִיתָא. לְבַתַּר צְפַרְדְּעִים דְּמִשְׁמִי לֹון בְּקָלִין טְסִירִין

מְקַרְקֵרִין בְּגוּ מֵעֵיָּהוּ, (נ"א מְקַרְקֵרִין בְּגוּ יְאוּרָא) וְנִפְקֵי מִגּוּ

יְאוּרָא, וְסִלְקֵי בִּיבְשָׁתָא וְרָאמִין קָלִין בְּכָל סְטֵרִין, עַד

דְּאִינוּן נִפְלִין כִּמְתִין בְּגוּ בֵּיתָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה, כָּל אִינוּן עֶשֶׂר אֲתִין דְּעַבְד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא, כְּלָהוּ הָוּ מִגּוּ יְדָא תְּקִיפָא, וְהַהוּא יְדָא

אֶתְתַּקֵּף עַל אִינוּן דְּרָגִין (דף כ"ט ע"ב) כּוֹלָהוּ שְׁלֹטְנוּתָא דְּלְהוֹן,

בְּגִין לְבַלְבְּלָא דְּעֵתִיָּהוּ, וְלֹא הָוּ יְדְעֵי לְמַעְבַּד מִיָּדֵי. תָּא

חֲזִי, כָּל אִינוּן דְּרָגִין דְּלְהוֹן, כִּיּוֹן דְּנִפְקֵי לְמַעְבַּד מִיָּדֵי,

דְּאֶתְחֲזִי לְכָלֵא לָא יְכָלִין (לְבַתַּר) לְמַעְבַּד מִיָּדֵי. (אִימַת כְּד) (נ"א

בְּגִין הַהוּא) יְדָא תְּקִיפָא (ס"א שְׂרִיָּא) דְּשְׂרִיָּא עֲלֵיָּהוּ. (דְּכִתְיִב)

(שְׁמוֹת ז') וְשֵׁרִץ הֵיאֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ. ר'

שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יְרַמִּיָּה ל"א) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי

בְּכִי תְּמַרוֹרִים רָחַל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהּ וְגוֹ'. תָּא חֲזִי, הַאי

קָרָא אוֹקְמוּהָ בְּכַמָּה אֶתְרִי. וְהָאִי קָרָא קְשִׁיא, רַחֵל מְבַכָּה
עַל בְּנֵיהָ, בְּנֵהָ דְרַחֵל יוֹסֵף וּבְנֵימִין הֵווּ וְלֹא יִתִּיר, וְלֹא
(פּוֹלְהוּ) שִׁית שְׁבֻטֵין הֵווּ דִּילָהּ, אִמַּאי בְּכַת רַחֵל וְלֹא
לֵאָה.

אַלֵּא הָכִי אָמְרוּ פְּתִיב, (בראשית כ"ט) וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת.
אִמַּאי רַכּוֹת. בְּגִין דְּכָל יוֹמָא נִפְקַת לְפִרְשֵׁת
אַרְחִין, וְשָׂאֵלֶת עַל עֵשׂו, וְהוּוּ אִמְרִין לָהּ עוֹבְדוּי דִּיהֵוּא
רָשָׁע, וְדַחֲלֵת לְמִנְפֹּל בְּגוֹ עַדְבֵּיהּ, וְהוֹת בְּכַת פֶּל יוֹמָא,
עַד דְּאַתְרַפְּכוּ עֵינֵהָ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אֲנִתְּ בְּכַת בְּגִין הֵהוּא צִדִיקָא,
דְּלֹא תִהְוֵי בְּעַדְבֵּיהּ דִּיהֵוּא רָשָׁע. חֲיִיךְ, אַחְתְּךָ
תִּקּוּם בְּפִרְשֵׁת אַרְחִין, וְתַבְּכֵי עַל גְּלוּתֵהוּן דִּישְׂרָאֵל, וְאַתְּ
תִּקּוּם לְגוֹ וְלֹא תַבְּכֵי עַלֵּיהוּ וְרַחֵל אִיהִי בְּכַת עַל גְּלוּתֵהוּן
דִּישְׂרָאֵל.

אַבֵּל הָאִי קָרָא, אִיהוּ עַל מַה דְּאַמְרִין. אַבֵּל רִזָּא דְמַלְּהָ,
דְּרַחֵל וְלֵאָה תְּרֵי עֲלָמִין נִינְהוּ. חַד עֲלָמָא
דְּאַתְפְּסִיא, וְחַד עֲלָמָא דְאַתְגְּלִיא. וְעַל דָּא, דָּא אַתְקַבְּרַת
וְאַתְחַפִּיאַת לְגוֹ בְּמַעְרַתָא וְאַתְפְּסִיאַת. וְדָא קִימָא
בְּפִרְשֵׁת אַרְחִין בְּאַתְגְּלִיא. וְכֹלָא פְּגוּוֹנָא עֲלָהָ. וּבְגִין כִּךְ
לֹא אָעִיל לָהּ יַעֲקֹב בְּמַעְרַתָא, וְלֹא בְּאַתְרַת אַחְרָא, דִּיהָ
פְּתִיב (בראשית מ"ח) בְּעוֹד כְּבָרַת אַרְץ לְבוֹא אַפְרַתָּה, וְלֹא

אֶעִיל לָהּ לְמַתָּא. בְּגִין דְּהוּה יָדַע דְּאַתְרָה הוּה בְּאַתְרָא
דְּאַתְגְּלִיא.

תָּא חֲזִי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָכִי אֶקְרִי, רְחַל. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר,
(ישעיה נ"ב) וּכְרַחֵל לְפָנַי גּוֹזְזִיהָ נְאֻלְמָה. אֲמַאי נְאֻלְמָה.
דְּכַד שְׁלֻטִין שָׂאָר עֲמִין, קָלָא אַתְפֹּסֵק מִינָהּ, וְהִיא
אַתְאַלְמַת.

וְדָא הוּא דְכְתִיב, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים.
קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע דָּא יְרוּשָׁלַיִם לְעִילָא. רְחַל מְבַכָּה
עַל בְּנֵיהָ, כָּל זְמַנָּא דְיִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן בְּגָלוּתָא, אֵיהִי מְבַכָּה
עַל־יֵיהוּ דְאֵיהִי אֵימָא דְלַהוֹן. מֵאַנְהָ לְהַנְחָם עַל בְּנֵיהָ. מֵאִי
טַעְמָא. כִּי אֵינּוּ. כִּי אֵינָם מְבַעֲי לֵיהָ. אֶלָּא, בְּגִין דְּבַעֲלָהּ
דְּאֵיהוּ קוֹל, אֶסְתַּלֵּק מִינָהּ, וְלֹא אַתְחַבֵּר בַּהֲדָה.

וְתָא חֲזִי, לָאוּ שְׁעַתָּא חֲדָא, אֵיהִי דְבִכְתַּת עַל־יֵיהוּ
דְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא דְאֵינּוֹן בְּגָלוּתָא.
וּבְגִינֵי כַּךְ, קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא גָרַם לֹון קָלָא לְמַצְרָאִי,
דְכְתִיב, (שמות י"א) וְהִיתָה צַעֲקָה גְדוֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה וְגו'. וְזַמִּין לֹון קָלִין אַחַרְנִין,
בְּאֵינּוֹן עוֹרְדַעְנִין, דְרַמָּאן קָלִין בְּמַעֲיֵיהוּ, וְהוּוּ נַפְלִי
בְשׁוֹקֵי כַּמְתִּים.

וְתַעַל הַצְּפָרְדַּע, חֲדָא הָוָת, וְאוֹלִידַת, וְאַתְמַלִּיַת אֶרְעָא
מִינֵיהוּ. וְהוּוּ כְּלָהוּ מְסָרִין גְרַמֵּייהוּ לְאַשָׁא,

דְּכַתִּיב וּבִתְנוּרֶיךָ וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיךָ, וּמֵאֵי הוּא אָמְרוּ. (תהלים ס"ו)
בָּאנוּ בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם וְתוֹצִיאֵנוּ לְרוּיָהּ. וְאֵי תֵימָא אֵי הֲכִי
מֵאֵי אֵיכֶפֶת לְהוּ לְמִצְרָאֵי דְעָאֲלִין לְאִשָּׁא כֹּל אֵינוֹן
עוֹרְדֵעֵנִין אֶלָּא כֹּלְהוּ עָאֲלִין לְאִשָּׁא וְאִזְלִין בְּתַנּוּרָא וְלֹא
מֵתִין. וְאֵינוֹן דְּמֵתִין מֵאֵי קָא עֲבָדִי. נִהְמָא הוּא בְּתַנּוּרָא
וְעָאֲלִין בְּגוּ נִהְמָא וּמֵתִבְקָעִין וְנִפְקִי מִנִּיּהוּ אַחֲרָנִין
וְאִשְׁתְּאַרִין בְּנִהְמָא. אָתוּ לְמִיכַל מִינָהּ הֵהוּא פִתָּא
אַתְהֵדְרוּ עוֹרְדֵעֵנִיָּא בְּמַעֲיִיהוּ וְקַרְדוֹן וְרַמָּאן קִלִּין עַד
דְּהוּ מֵתִים. וְדָא קְשִׁיָּא לֹון מִכְּלָא. תָּא חֲזִי כְּתִיב וְשָׂרִץ
הַיָּאֹר צִפְרֹדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל
מִטְתְּךָ. פִּרְעָה אִיהוּ אֶלְקֵי קַדְמָאָה מִכְּלָהוּ וְיִתִּיר מִכְּלָהוּ.
לִיְהוּי שְׁמִיָּהּ דִּי אֱלֹהָא מְבָרַךְ מִן עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא דְהוּא
פְּקִיד עוֹבְדִין דְּבְנֵי נְשָׂא בְּכָל מָה דְעֲבָדִי. כְּתִיב (בראשית י"ב)
וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרֵי פִרְעָה וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פִּרְעָה וַתִּקַּח
הָאִשָּׁה בֵּית פִּרְעָה. הָאֵי קָרָא לְדִרְשָׁא הוּא דְאַתָּא. תִּלְתַּת

פִּרְעָה

כְּתִיב (בראשית י"ב) וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרֵי פִרְעָה וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל
פִּרְעָה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פִּרְעָה. הָאֵי קָרָא
לְדִרְשָׁא הוּא דְאַתָּא. תִּלְתַּת פִּרְעָה (דף ל' ע"א) הֲכָא. חַד, בְּהֵהוּא
זְמַנָּא. וְחַד, בְּיוֹמוֹי דִּיּוֹסְרָה. וְחַד, בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאֶלְקֵי
בְּקוֹלְפוּי. (ס"א הָאֵי קָרָא כֹּלָא אַתְקִיָּים בְּפִרְעָה קַדְמָאָה אֲבָל בְּשַׁעֲתָא וְכוּ' וְהָאֵי קָרָא

(אַתְקִיָּים)

פֶּרְעָה קִדְמָאָה, בְּשַׁעֲתָה דְּאַתְנַסִּיבַת שְׂרָה לְגַבִּיּוּתָהּ, רְמַז
 לְאוּמָנִין, וְצִיּוּרֵי הַהוּא דְיִוְקָנָא בְּאַדְרִיָּה, עַל
 עֲרִיסָהּ בְּכוֹתָלָא, לָא נַח דַּעֲתִיָּה, עַד דְּעַבְדּוּ דְיִוְקָנָא
 דְשְׂרָה בְּנִסְיֹרָה, וְכַד סָלִיק לְעֲרִיסָהּ, סָלִיק לָהּ עֲמִיָּה. כָּל
 מַלְכָּא דְאַתָּא אַבְתְּרִיָּה, הָוָה חָמֵי הַהוּא דְיִוְקָנָא מְצִיּוּרָא
 צִיּוּרָא, וְהוּוּ עָאֲלִין קָמִיָּה בְּדִיחִין, כַּד סָלִיק לְעֲרִיסָהּ הָוָה
 אַתְהֵינִי בְּהַהוּא צִיּוּר. בְּגִין כֶּךָ, מַלְכָּא אֲלִיקֵי הָכָא יִתִּיר
 מִכָּלָא. (תָּא חֲזִי) הֵינּוּ דְכְּתִיב, וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטָּתְךָ.
 וּלְבַתֶּר, וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ. וּבְכֻלְהוּ לָא כְּתִיב עַל
 מִטָּתְךָ, אֵלָא לִיָּה בְּלַחֲוִדִּיהָ.

ר' אבא פתח, (קהלת א') כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם
 אֵינְנוּ מֵלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שְׁבִים
 לְלַכְתָּ. הַאי קָרָא אַתְמַר, וְאִמְרֵי לִיָּה חֲבַרִּיָּא. אַבְל תָּא
 חֲזִי, כַּד אֵינּוּן נַחֲלִין עָאֲלִין לְגוּ יַמָּא, וַיִּמָּא נָקִיט לֹון,
 וְשָׂאִיב לֹון בְּגוּיָהּ, בְּגִין דְּקָפֵאן מִיָּא בְּגוּ יַמָּא, וְהַהוּא
 גְּלִידֵי שָׂאִיב כָּל מִיָּא דְעָאֲלִין בֵּיָה, וּלְבַתֶּר נִפְקִין מִיָּא
 בְּתוֹקְפֵא דְדָרוּם, וְאַשְׁקֵי ית כָּל חַיּוֹת בְּרָא, כְּמָה דְאַתָּ
 אִמַּר (תהלים ק"ד) יִשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שְׂדֵי.

(זהו הנזכר הכא) וְתָא חֲזִי, יַמָּא דְקָפֵא שָׂאִיב כָּל מִיָּא, וְאַשְׁתְּרֵי
 בְּתוֹקְפֵא דְדָרוּם, כְּמָה דְאַתְמַר, וּבְגִין כֶּךָ אֵינְנוּ מֵלֵא,
 וְאַתְמַר.

וְהָא אֲתַעְרוּ בֵּיהּ חֲבַרְיָא. אֶל מְקוּם שְׁהַנְחָלִים הוֹלְכִים
 שָׁם הֵם שָׁבִים לְלַכְתָּ. מֵאֵי טַעְמָא הֵם שָׁבִים. בְּגִין
 דִּתְהוּא נְהַר דְּנַגִּיד וְנַפְיָא מֵעֵדָן לָא פְּסִיק לְעֵלְמִין, וְהוּא
 אֲפִיק תְּדִיר מֵיָא לִימָא, וְעַל דָּא, מֵיִן שְׁבִין לְלַכְתָּ,
 וְתַבִּין, וְאֶזְלִין וְתַבִּין, וְלֹא פְּסִיקִין לְעֵלְמִין. וְכַד אִיהוּ תַב
 לְלַכְתָּ, בְּגִין לְמַהֲרָ לְאֲשַׁקְּאָה לְכֻלָּא, וְאֲתֵי רוּחַ (וְאֵרָא כ"ד
 ע"א) צְפוּן וְקַפִּי מֵיָא, וְרוּחָא דְדָרוּם דְאִיהוּ חֲמִימָא, (ס"א שְׂרִי)
 שְׂרִי לֹון לְמַהֲרָ לְכֻל סֵטֶר. וְעַל דָּא, הָאֵי יִמָּא יְתִיב בֵּין
 תְּרֵי סֵטְרֵי אֱלִין, וּבְגִינֵיהוּ קִימָא, וְאַרְבִּין אֶזְלִין וְנִטְלִין
 לְכֻל סֵטֶר.

תָּא חֲזִי, כַּד מַלְכָּא, אֲתֵי לְעַרְסִיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְאֲתַפְּלִיג
 לִילְיָא, רוּחָא דְצְפוּן אֲתַעֵר, דְאִיהוּ אֲתַעֵר חֲבִיבוּתָא
 לְגַבֵּי מְטְרוֹנִיתָא, דְאֲלַמְּלָא אֲתַעֵרוּתָא דְצְפוּן, לָא
 אֲתַחֲבַר מַלְכָּא בְּהַדְּהָ, בְּגִין דְצְפוּן שְׂאֲרֵי חֲבִיבוּתָא, כְּמָה
 דְאֲתַמַּר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב') שְׁמַאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. וְדָרוּם חֲבִיב
 בְּרַחֲמֵי דְכְּתִיב וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקֵּנִי, כְּדִין כְּמָה בְּדִיחִין
 מִתַּעֲרִין שִׁירְתָּא, עַד דְאֲתֵי צְפָרָא, דְכְּתִיב, (אִיּוֹב ל"ח) בְּרֵן
 יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיִּרְיַעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

וְכַד אֲתֵי צְפָרָא, כְּלָהוּ עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי אֲמַרֵי שִׁירְתָּא,
 וַיִּשְׂרָאֵל כְּגוֹוְנָא דָּא לְתַתָּא, דְכְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה ס"ב)
 הַמְזַכִּירִים אֶת יְי' אֶל דְּמֵי לְכֻם. אֶל דְּמֵי לְכֻם לְתַתָּא
 דְיִיקָא. (בְּלִילָה)

כִּד אֲתַפְּלִיג לִילִיָּא, אֵינּוּן דְּתִיאֻבְתָּא דִּילְהוֹן לְאֲדַכְּרָא
 תְּדִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יְהִיבִי שְׂכִיבוּ לְלִבָּא,
 וְקִיִּמִין לְאֲדַכְּרָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּד סָלִיק
 צַפְרָא מִקְדִּימִין לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וּמִשְׁבַּחָאן לִיָּה לְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן בְּתַר פְּלָגוֹת יוֹמָא. וְכֵן בְּלִילִיָּא, כִּד
 אֲתַחֲשַׁךְ וְאֲתַדְּבַק לִילִיָּא בְּחִשׁוּכָא, וּבַת שְׁמֻשָׁא. עַל אֲלִין
 כְּתִיב הַמְזַכֵּרִים אֶת יְיָ אֱלֹהֵי דְמֵי לְכֻם. וְדָא עֲמָא קְדִישָׁא
 דִּישְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא, אֲדַכְּרָ לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, וְסָלִיק
 עַל פְּרַעָה, אֲלִין דְּלָא מִשְׁתַּכְּכִי יִמְמָא וְלִילִיָּא, וּמֵאן
 אֵינּוּן. אֹרְדֵעֲנִיָּא, דְּקַלְהוֹן לָא מִשְׁתַּכְּךְ תְּדִיר, בְּגִין
 דְּאֲתַקִּיף בְּעֲמָא קְדִישָׁא, דְּלָא מִשְׁתַּכְּכִי יִמְמָא וְלִילִיָּא,
 לְשַׁבְּחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא הָוָה בַּר נֶשׁ
 בְּמִצְרַיִם, דִּיכִיל לְמִשְׁתַּעֵי בְּהַדֵּי הַדְּדִי. וּמִנֵּיִהוּ אֲתַחֲבַלַת
 אֲרַעָא. וּמִקְלַהוֹן הָוּוּ יְנוּקִין וְרַבִּיין מִתִּין.

וְאִי תִימָא הֵיךְ לָא יְכַלִּין לְקַטְלָא לֹון. אֲלָא, אִי אֲרִים
 בַּר נֶשׁ חוּטְרָא, אוֹ אֲבָנָא, לְקַטְלָא חֲדָא, אֲתַבְּקַעַת,
 וּנְפַקִין שִׁית מִינָהּ, מִגּוֹ מְעָהָא, וְאֲזִילִי וְטַרְטָשִׁי בְּאַרְעָא,
 עַד דִּהְוִי, מִתְּמַנַּע לְמִקְרַב בְּהוּ.

תָּא חֲזִי, כַּמָּה נְהַרִין, כַּמָּה יְאֹרִין, נְפַקָא מִגּוֹ יִמָּא
 עֲלָאָה, כִּד אֲתַמְשַׁכּוֹן וּמִשְׁתַּרְן מִיָּא, (ויחי רמ"ג)

וּמִתְפַּלְגִּין (דף ל' ע"ב) כַּמָּה נַחְלִין, לְכַמָּה סְטָרִין, לְכַמָּה יְאוּרִין, לְכַמָּה נְהָרִין. וְחֻלְקָא דְמִמְנָא דְסְטָרָא דְמִצְרַיִם אֵינֹן מִיין (בראשית קב"ט) מְרַחֲשֵׁן אֵלִין, דְּלִית לָךְ מִיין דְּנַפְקִין מִגּוֹ יָמָא, דְּלֹא מִפְּקֵי נוּנִין לְזִינִין.

מֵאֵן אֵינֹן נוּנִין. אֵינֹן שְׁלִיחֹן בְּעֵלְמָא, מְמַנֵּן לְמַעְבַּד רְעוּתָא דְמֵאֲרִיֵּהוֹן, מְמַנֵּן בְּרוּחָא דְחֻכְמָתָא. וְעַל דָּא תְּנִינֵן, אֵית מִיין מְגַדְלִין חֻכְמִין. וְאֵית מִיין מְגַדְלִין טַפְשִׁין. לְפֻּם אֵינֹן נְהָרִין דְּמִתְחַלְקִין לְכָל סְטָרִין.

וְהֵכָא נְהָרֵי דְמִצְרָאֵי, מְגַדְלִין מֵאֲרֵי דְחֻרְשִׁין, נוּנִין בְּסִיטִין, קְפִיטִין בְּעֶשֶׂר דְּרָגִין דְּחֻרְשִׁין, דְּכְתִיב, (דברים י"ח) קוֹסִם, קְסָמִים, מְעוֹנֹן, וּמְנַחֵשׁ, וּמְכַשֶּׁף, וְחוּבֵר חֶבֶר, וְשׂוֹאֵל אוֹב, וְיַדְעוֹנֵי, וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. הָא עֶשֶׂר זִינִין דְּחֻכְמָתָא דְחֻרְשִׁיא.

וּבְהָהוּא זְמַנָּא, אוֹשִׁיט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבָּעָא דִּידֵיהּ, וּבְלִבְלֵ אֵינֹן נַחְלִין נְהָרִין דְמִצְרָאֵי, וְאַתְמַנְעוּ אֵינֹן נוּנֵי דְחֻכְמָתָא דִּילְהוֹן. חַד אֶתְהַפֵּךְ לְדָמָא, וְחַד דְּסָלִיקוּ נוּנֵי קָלִין, (דְּכוּלְהוּ נוּנִין תְּלִינִין) בְּלֹא תוּעֵלְתָא, וְלֹא אָתִי עָלִיִּיהוּ רוּחָא דְאֵינֹן חֻכְמָתָן.

עְרוּב: כִּי הֵאֵי גְוּוּנָא, דְּעַרְבֵב לֹון זִינֵי דְחֻכְמָתָא דִּילְהוֹן, וְלֹא יְכָלִין לְאַתְדַּבְּקָא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֶפִּילוּ דְהַנִּי דְאֶשְׁתַּכְחוּ בְּאַרְעָא, מְחַבְּלֵן לֹון בְּאַרְעָא, וּמְחַבְּלֵן

אוֹרְחֵי־הוּ. עָרוֹב, מְאִי עָרוֹב. עֲרֻבוּבִיא. כִּמָּה דָּאתָ דָּאתָ אָמַר
 (ויקרא י"ט) וּבְגָד כְּלָאִים. עֲרוּבִין: (ויקרא י"ט) שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע
 כְּלָאִים: זִינִין סִגְיָאִין בְּאַרְמוֹת יִדָּא.

תָּא חֲזִי, כִּמָּה חִילִין אֲתַעְרוּ לְעֵילָא כְּחַד, וּבִלְבַל לֹון
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּחַדָּא, בְּגִין לְבִלְבָּלָא חֵיילֵי־הוּ
 תְּקִיפָא לְעֵילָא. וְכָל אֵינֹון גְּבוּרִין דְּעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּמִצְרַיִם, בִּידָא חַדָּא הָוָה, דְּאָרִים יְדִיהָ עָלֵי־הוּ,
 לְעֵילָא וְתַתָּא, וּמִתְמָן אֲתַאבִּידַת חֲכַמְתָּא דְּמִצְרַיִם,
 דְּכַתִּיב, (ישעיה כ"ט) וְאַבְדָּה חֲכַמַת חֲכָמֵי וּבִינַת נְבוּנֵי
 תִּסְתַּתֵּר.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב, (ישעיה י"ט) וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם.
 מִצְרַיִם לְעֵילָא, בְּמִצְרַיִם לְתַתָּא. בְּגִין דְּאֵינֹון חִילִין
 לְעֵילָא, מְמַנֵּן עַל חִילִין דְּלְתַתָּא, וְאֲתַעְרְבוּ כְּלָהוּ.
 אֲתַעְרְבוּ לְעֵילָא, דְּלֹא הָוּ מִצְרַאִי יְכֹלֵי לְאַתְקַשְׂרָא
 בְּחַרְשֵׁי־הוּ, בְּאֵינֹון דְּיֹכְתִי דְּהָוּ מִתְקַשְׂרֵי בְּקַדְמֵיתָא, דְּהָא
 אֲתַבְּלָבְלוּ. וְעַל דָּא אֵייתִי עָלֵי־הוּ עָרוֹב, חִיוּן דְּהָוּ
 מִתַּעְרְבֵי דָּא בְּדָא.

כְּנִים, דְּסִלְקָא עֲפָרָא דְּאַרְעָא. וְתָא חֲזִי, כָּל אֵיבָא
 דְּאֲתִילִידַת בְּאַרְעָא, מִחִילָא דְּלְעֵילָא מְמַנָּא
 דְּאֲזַדְרַע עָלָה אֵיהוּ, וְכֹלָא הָוָה כְּגוּוֹנָא דְּלְעֵילָא.
 וְתָא חֲזִי, שְׁבַעָה רְקִיעֵין עֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגוּוֹנָא

דָּא שְׁבַעָה אַרְעָאן. וְאִינּוֹן תְּחוּמִין דְּמִתְפָּרְשָׁן בְּדוּכְתִייהוּ.
 ז' רְקִיעִין לְעֵילָא, שְׁבַעָה תְּחוּמֵי אַרְעָא לְעֵילָא, כְּהֵאִי
 גְּוֹנָא לְתַתָּא מִתְפָּרְשָׁן דְּרִגִין, ז' רְקִיעִין, וְז' תְּחוּמֵי
 אַרְעָא. וְהָא אוּקְמוּהוּ חֲבַרְיָא, בְּז' אַרְעִין כְּסוּפְטָא דָּא
 עַל דָּא.

וְאִינּוֹן ז' תְּחוּמֵי אַרְעָא לְעֵילָא, כָּל חַד וְחַד (מִתְפָּרְשָׁן לְשַׁבְעִין
 מִמֶּנּוּ) מִתְפָּרְשָׁן לְעֵשָׂר, וְאִינּוֹן מִתְפָּלְגָאן לְע'
 מִמֶּנּוּ, דְּמִמֶּנּוּ עַל שְׁבַעִין עֲמִין. (בלק ר"ט ע"ב) וְהָהוּא אַרְעָא,
 תְּחוּמָא דְּכָל עֲמָא וְעֲמָא, סַחְרָא לְאַרְעָא קְדִישָׁא
 דִּישְׂרָאֵל. כְּמָה דָּאֵת אֲמַר (שיר השירים ג') הִנֵּה מִטָּתוֹ
 שְׁלֹשְׁמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל
 וְעֲשָׂרָה בְּגוּוּיֵיהוּ טְמִירִין, וְאִינּוֹן ע' דְּסַחְרָן אַרְעָא
 קְדִישָׁא. וְדָא הוּא לְעֵילָא, כְּגוּוֹנָא דָּא לְתַתָּא.

וְתָא חֲזִי, הָהוּא אַרְעָא, תְּחוּמָא דְּחוּלְקָא דְּמִצְרָאִי,
 בְּהָהוּא זְמָנָא, אוּשִׁיט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבָּעָא
 דִּילֵיהּ, וְאֵתִילִידוּ טְפְסִירִין בְּהָהוּא תְּחוּמָא, וְאֵתִיבְשׁוּ כָּל
 אִינּוֹן תְּחוּמִין דְּרַפִּיכוּ מִיָּא. וְכָל יְרוּקָא דְּמִיין דְּנִבְעִין,
 כְּדִין לְתַתָּא, אֵתְחַזִּיאוּ קְלָמִין מִעַפְרָא דְּאַרְעָא.

וְהָא אֵתְמַר דְּאַהֲרֹן הָוָה מְחִי. אָבֵל בְּגִין דָּא אַהֲרֹן הָוָה
 מְחִי, לְאַחֲזָאָה דִּימִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּבַר
 לְשַׁנְאִין, כְּמָה דָּאֵת אֲמַר, (שמות ט"ו) יְמִינְךָ יי' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

כְּגוֹוְנָא דָא, זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיִתָּאָהּ עַל קֶרְתָּא
 דְּרוּמֵי רֶבְתָּא, דְּכְתִיב, (ישעיה ל"ד) וְנִהְפְּכוּ נְחֻלֶיהָ לְזֹפֶת
 וְעִפְרָה לְגַפְרִית. וְעַל דָּא, כֹּל עֵפֶר הָאָרֶץ הִיא כְּנִים בְּכֹל
 אָרֶץ מִצְרַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲזִיא, הוּוּ אֲזִילִי בְּאוּרְחָא. אָמַר רַבִּי
 חֲזִיא, חֲבַרְיָא כֹּד אֵינוֹן בְּאוּרְחָא, (דף ל"א ע"א) בְּעֵיִן
 לְמַהֲךָ בְּלָבָא חֲדָ. וְאִי אֵיעֶרְעוּ, אוֹ אֲזִילִי בְּגוּוֹיֵיהוּ חֲזִיבִי
 עַלְמָא, אוֹ בְּנֵי נְשָׂא דְלָאוּ אֵינוֹן מֵהִיכְלָא דְמַלְכָּא, בְּעוּ
 לְאַתְפְּרָשָׁא מְנִיֵּיהוּ. מָנָא לָן. מְכָלָב, דְּכְתִיב, (במדבר י"ד)
 וְעַבְדֵי כָלֵב עֲקַב הִיתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי. מֵאִי
 רוּחַ אַחֶרֶת. דְּאַתְפְּרֵשׁ מֵאֵינוֹן מְאֲלָלִין, דְּכְתִיב, (במדבר י"ד)
 וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן. דְּאַתְפְּרֵשׁ מֵאֵינוֹן מְאֲלָלִין
 וְאַתָּא אֵיהוּ בְּלַחֲדוּי לְחֶבְרוֹן, לְאַשְׁתַּטְחָא עַל קֶבְרֵי
 אֲבֵהֶן.

וְחֶבְרוֹן, אַתְיָהִיב לֵיהּ חוּלְקָא אַחְסָנָא לְאַתְתְּקַפָּא בֵּיהּ,
 כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים א') וְלוֹ אָתָּן אֶת הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. אֲמַאי יְהִיבוּ לֵיהּ חֶבְרוֹן. אִי בְּגִין דְּאַשְׁתַּטַּח
 בְּקֶבְרֵי אֲבֵהֶן לְאַשְׁתַּזְבָּא מֵהֵוּא עֵיטָא דִּילְהוֹן דְּאַשְׁתַּזִּיב.
 לָא. אֶלָּא, רְזָא דְּמַלְכָּא שְׂמַעְנָא. כְּגוֹוְנָא דָּא כְּתִיב, (שמואל
 ב' ב') וַיִּשְׁאַל דָּוִד בְּיָיִ לְאֹמֵר הֲאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה
 וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהֵי עֲלֶה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר

חֲבֵרוֹנָה. הִכָּא אֵית לְאַסְתְּכִלָּא, פִּיּוֹן דְּהָא מִית שְׂאוּל,
 וְדוּד בְּיוּמֵי דְשְׂאוּל אֲתַמְשַׁח לְקַבְּלָא מַלְכוּ. פִּיּוֹן דְּמִית
 שְׂאוּל אִמַּאי לָא אֲמַלִּיכוּ לִיה לְדוּד, וְלָא קַבִּיל מַלְכוּ עַל
 כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּא לְחֲבֵרוֹן, וּמַלְכוּ קַבִּיל עַל יְהוּדָה
 בְּלַחֲדוּי שְׁבַע שָׁנִים, וְאַתְּעַכְב תַּמָּן כָּל הַנִּי שְׁבַע שָׁנִים.
 וּלְבַתֵּר דְּמִית אִישׁ בּוֹשֶׁת, קַבִּיל מַלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל
 בִּירוּשָׁלַיִם.

אַלָּא, כִּלָּא הוּא רְזָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזִי,
 מַלְכוּתָא קְדִישָׁא לָא קַבִּיל מַלְכוּ שְׁלִימְתָא, עַד
 דְּאַתְחַבֵּר (בראשית ע"ט ע"ב) בְּאַבְהֵן. וְכַד אֲתַחֲבֵר בְּהוּ, אֲתַבְּנִי
 בְּבִנְיָנָא שְׁלִימוּ, מִעֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא (בראשית רמ"ז ע"א)
 עֲלָאָה אֲקָרִי שְׁבַע שָׁנִים, בְּגִין דְּכִלְהוּ בֵּיה.

וְסִימְנִיךְ (מלכים א' / ו') וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שָׁנִים, דָּא עֲלָמָא
 עֲלָאָה. וְלָא פְּתִיב וַיִּבְנֶהוּ בְּשְׁבַע שָׁנִים. כִּמְה
 דְּאַתְּ אָמַר, (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ. מֵאֵן שֵׁשֶׁת יָמִים, דָּא אֲבִרְהֵם. דְּכְתִיב, (בראשית
 ב') אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה, בְּאַבְרָהָם.
 וְאַבְרָהָם שֵׁשֶׁת יָמִים אֲקָרִי. וּבְגִין (נ"א וּבִיה) דְּאִיהוּ שֵׁשֶׁת
 יָמִים, אֲתַבְּנִי עֲלָמָא. בְּהוּא (נ"א בְּהוּא) גְּוֹנָא וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע
 שָׁנִים.

וְתָא חֲזִי, דְּדוּד בַּעַא לְאַתְבְּנָאָה בְּמַלְכוּ שְׁלִימְתָא לְתַתָּא,

כְּגוֹוֹנָא דְלַעֲיִלָא, וְלֹא אֲתַבְּנִי, עַד דְּאֲתָא וְאֲתַחְבֵּר
 בְּאַבְהָן. וְקָאִים שְׁבַע שָׁנִים לְאֲתַבְּנָא בְּגוֹוִיָּהּ. לְבַתֵּר
 שְׁבַע שָׁנִים, אֲתַבְּנִי בְּכֹלָא, אֲתַמְשַׁכָּא מַלְכוּתִיהָ דִּי לֹא
 תַעֲדֵי לְעֵלְמִין. וְאִי לֹא דְאֲתַעְבַּד בְּחִבְרוֹן לְאֲתַחְבֵּרָא
 בְּדוּכְתִיָּה, לֹא אֲתַבְּנִי מַלְכוּתִיהָ לְאֲתַמְשַׁכָּא כְּדָקָא יְאוּת.
 כְּהֵאִי גְוֹנָא כְּלָב, אֲתַנְהִיר בֵּיהּ רוּחָא דְחֻכְמָתָא, וְאֲתָא
 לְחִבְרוֹן, לְאֲתַחְבֵּרָא בְּאַבְהָן, וְלְדוּכְתִיָּה אֶזְל, וְלְבַתֵּר,
 דוּכְתִיָּה הָוָה, וְיִרִית לִיהָ.

רַבִּי יִיסָא (נדפס מקץ קצ"ו ע"ב) וְרַבִּי חֲזַקְיָה, הָווּ אֶזְלִי
 מִקְפוּטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוָה עֲמָהוֹן חַד יוּדָאֵי בְּמָטוּל
 דְּקֻטְפִירָא דְחַמְרָא. עַד דְּהָווּ אֶזְלִי, אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי
 חֲזַקְיָה, אַפְתַּח פּוּמְךָ, וְאִימָא חַד מְלָה, מֵאִינוֹן מְלִי
 מְעֻלְיִיתָא דְאוּרִייתָא, דְּאֲתָא אֲמַרְתָּ בְּכֹל יוּמָא, קָמִי
 בּוּצִינָא קְדִישָׁא.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרַכֵּיהָ דְּרַכֵּי נְעָם וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ
 שְׁלוֹם. דְּרַכֵּיהָ דְּרַכֵּי נְעָם, אֵלִין אוּרְחִין דְּאוּרִייתָא,
 דְּמָאן דְּאֶזְלִי בְּאוּרְחֵי דְּאוּרִייתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 אֲשֵׁרִי עָלֶיהָ נְעִימוּתָא דְּשְׁכִינְתָא, דְּלֹא תַעֲדֵי מְנִיָּה
 לְעֵלְמִין. וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם, דְּכֹל שְׁבִילִין דְּאוּרִייתָא,
 כּוּלְהוֹן שְׁלוֹם. שְׁלוֹם לִיָּה לְעֵילָא, שְׁלוֹם לִיָּה לְתַתָּא. שְׁלוֹם
 לִיָּה בְּעֵלְמָא דִּין, שְׁלוֹם לִיָּה בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי.

אָמַר הֵהוּא יוֹדָאֵי, אִיסוּרָא בְּקִיסְטָרָא, בְּהַאי קָרָא
אֲשֶׁתְּכַח. אָמַר לִיה מְנִיין לָךְ. אָמַר לִיה, מֵאֲבָא

שְׁמַעְנָא, וְאוֹלִיפְנָא הָכָא בְּהַאי קָרָא מְלָה טָבָא.
פְּתַח וְאָמַר, הַאי קָרָא בְּתֵרִין גְּוֹוִינִין אִיהֵי, וּבְתֵרִין סְטָרִין.
קָרִי בֵּיה דְרָכִים, וְקָרִי בֵּיה נְתִיבוֹת. קָרִי בֵּיה נוּעִם,
וְקָרִי בֵּיה שָׁלוֹם. מֵאֵן דְרָכִים. וּמֵאֵן נְתִיבוֹת. מֵאֵן נְעֵם.
וּמֵאֵן שָׁלוֹם.

אֵלָא, דְרָכִיה דְרָכִי נְעֵם, הֵיִינוּ דְכָתִיב, (ישעיה מ"ג) תְּנוּתֵן
בְּיָם דְרָךְ. דְּהָא כָּל אַתָּר דְּאֶקְרִי בְּאוּרִייתָא דְרָךְ,
הוּא אוֹרְחָא פְּתִיחָא לְכָלָא. כְּהַאי אוֹרְחָא דְּהוּא פְּתִיחָ לְכָל
בַּר נֶשׁ. כַּךְ דְרָכִיה, אֵלִין דְרָכִים דְּאִינֹן פְּתִיחֹן מֵאֲבָהֹן,
דְּכָרָאן בִּימָא (דף ל"א ע"ב) רַבָּא, וְעָאֵלִין בְּגוּיָה. וְאִינֹן אוֹרְחִין
מִתְּפַתְחִין לְכָל עֵיבֵר, וְלְכָל סְטָרִי עֲלֵמָא.

וְהַאי נְעֵם, הוּא נְעִימוּ דְנִפְיָק מֵעֲלָמָא דְאַתִּי, (נ"א וּמַעְלָמָא
דְאַתִּי גְּהָרִין כָּל בּוּצִינִין) וְנִהִיר לְכָל בּוּצִינִין, וּמִתְּפַרְשִׁין (נ"א
גְּהוּרִין) לְכָל עֵיבֵר, וְהַהוּא טִיבוּ, וְנִהוּרָא דְעֲלָמָא דְאַתִּי,
דִּינְקִין אֲבָהֹן, אֶקְרִי נְעֵם. דְּבַר אַחַר, עֲלָמָא דְאַתִּי, אֶקְרִי
נְעֵם. וְכַד אַתְעַר עֲלָמָא דְאַתִּי, כָּל טִיבוּ, וְכָל חִידוּ, וְכָל
גְּהוּרִין, וְכָל חִירוּ דְעֲלָמָא אַתְעַר. וּבְגִינֵי כַּךְ, אֶקְרִי נְעֵם.
וְעַל דָּא תְּנִינֹן, חֵיִיבִין דְּגִיּהֲנָם, בְּשַׁעְתָּא דְּעָאֵל שְׁבַתָּא,

כְּלָהוּ בַּיַּחֲיוֹן, וְאֵית לָהּוּ (ס"א חירו) חֵידוּ, וְנִיַּחָא בְּשַׁבְּתָא.
 כִּיּוֹן דְּנַפְיָא שַׁבְּתָא, אֵית לָן לְאַתְעָרָא חֵידוּ עֲלָאָה עֲלָנָא,
 דְּנִשְׁתַּזְיַב מִהֶהוּא עוֹנָשָׁא דְחֵיבֵיא, דְּאַתְדַּנּוּ מִהֶהִיא
 שַׁעְתָּא וְלֶהֱלָאָה. וְאֵית לָן לְאַתְעָרָא וְלִימָא, (תהלים צ') וַיְהִי
 נַעַם יי' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ. דָּא הוּא נַעַם עֲלָאָה, (חירו) חֵידוּ
 דְּכָלָא. וְעַל דָּא, דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.
 מֵאֵן נְתִיבוֹתֶיהָ. אֵלִין אֵינּוֹן נְתִיבוֹת וְשַׁבִּילִין, דְּנַפְקִי
 מִלְּעֵילָא, וְכָלְהוּ נְקִיט לֹון בְּרִית יְחִידָאִי, דְּאִיהוּ
 אֶקְרִי שָׁלוֹם, שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, וְעָאִיל לֹון לִימָא רַבָּא, כַּד
 אִיהוּ בְּתוֹקְפִיהָ. וְכַדִּין יְהִיב לֵיהָ שָׁלָם. הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב
 וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. (ע"ב) אַתּוּ רַבִּי יִיסָא וּר' חֲזַקְיָה,
 וְנִשְׁקוּ לֵיהָ, אָמְרוּ וּמָה כָּל הַנִּי מַלִּין עֲלָאִין טְמִירִין גַּבְּרָא,
 וְלֹא יִדְעָנָא. אֲזִלוּ. כַּד מָטוּ חַד בֵּי חַקְל, חָמוּ בְּעִירֵי דְּבֵי
 חַקְל מִתִּין, אָמְרוּ וַדָּאִי דְּבַר דְּבְעִירֵי אֵית בְּאַתְרָא דָּא.
 אָמַר הֶהוּא יוֹדָאִי, הָא דְּאִמְרִיתוּ דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 קָטַל בְּמִצְרַיִם, כָּל אֵינּוֹן עָאנִי, כָּל אֵינּוֹן בְּעִירֵי.
 תַּלְת מוֹתְנֵי הֵווּ בְּבְעִירֵי. חַד, דְּבַר. וְחַד, אֵינּוֹן דְּקָטִיל
 בְּרַד. וְחַד, אֵינּוֹן בּוֹכְרֵי דְּבְעִירֵי.
 וּמָה הָוּה מוֹתְנָא דִּילְהוֹן. אֶלָּא, הָא, כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא,
 (שמות ט') הִנֵּה יַד יי' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, אָמַאי
 בְּכָלְהוּ לָא כְּתִיב יַד יי'. אֶלָּא, הָכָא (נ"א לָא כְּתִיב יַד אֱלֹהִים אֶלָּא

יָד (י) (ס"א אַל יָד ה') אִיהוּ יָדָא בְּחַמְשָׁה אֶצְבָּעָאן. דְּהָא
 בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְהָכָא כְּלָהּ חַמֵּשׁ
 אֶצְבָּעָאן, וְכָל אֶצְבָּעָא וְאֶצְבָּעָא, קָטַל זִינָא חָדָא.
 וְחַמְשָׁה זִינִין הֵווּ, דְכְּתִיב, בַּסּוּסִים, בְּחַמּוּרִים, בַּגְּמָלִים,
 בַּבָּקָר, וּבַצֹּאן. הָא חַמְשָׁה זִינִין, לְחַמְשָׁה אֶצְבָּעָאן,
 דְאֶקְרוּן יָד. בְּגִינֵי כֵּן, הֵנָּה יָד י"י הוּזְיָה וְגו' דְּבַר כְּפִד
 מְאֹד. דְּהוּוּ מִתִּים מְגַרְמִייהוּ, וְאִשְׁתַּכְּחוּ מִתִּים.

בְּתַר דְּלֹא אֶהְדְּרוּ מְצָרָאִי, אֵינּוּן אַתּוּן מִמֶּשׁ, אֶהְדְּרוּ
 וְקָטְלוּ כָּל אֵינּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ. וְדַבֵּר, אֶהְדֵּר בְּרַד. מַה
 בֵּין הָאִי לְהָאִי. אֶלָּא דָּא בְּנִיחוּתָא, וְדָא בְּתַקִּיפּוּ דְרוּגְזָא.
 וְתִרִין אֵלִין, הֵווּ בְּאַתֵּר חַד, בְּחַמֵּשׁ אֶצְבָּעָאן.

תָּא חֲזִי, דְּבַר אַתּוּן דְּהוּוּ בְּנִיחוּתָא, מוּתְנָא בְּנִיחָא,
 דְּהוּוּ מִתִּין מְגַרְמִייהוּ. בְּרַד, דְּאֶתְהֵדְרוּ אַתּוּן בְּתַקּוּף
 רוּגְזָא, וְקָטַל כְּלָא. יְתָבוּ בְּהֵהוּא חֶקַל, חָמוּ עָאנִי דְאֶתִּיין
 לְאַתֵּר חַד, וּמִתִּין תַּמּוּן, קָם הֵהוּא יוּדָאִי לְגַבֵּי הֵהוּא אַתֵּר,
 וְחָמָא תִּרִין קִטְפִירִי, דְּמִלִּיין אַקוּסְטָרָא.

פְּתַח וְאָמַר, כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית י"ב) וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאֶבְרַכְךָ
 וְאֶגְדְּלָהּ שְׂמֶךְ וְהָיָה בְּרַכָּה, הָאִי מְלָה דְרַבִּי אֶלְעָזָר,
 דְאָמַר, וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, לְקַבֵּל לָךְ לָךְ. וְאֶבְרַכְךָ,
 לְקַבֵּל מֵאַרְצֶךָ. וְאֶגְדְּלָהּ שְׂמֶךְ, לְקַבֵּל וּמְמוּלְדֵתְךָ. וְהָיָה
 בְּרַכָּה, לְקַבֵּל וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְדָא לְקַבֵּל דָּא.

ר' שְׁמַעוֹן אָמַר, רְזָא דְחֻכְמַתָּא הִכָּא. וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל,
 לְקַבֵּל סֵטֶר יְמִינָא. וְאַבְרַכְךָ, לְקַבֵּל סֵטֶר שְׁמַאלָא.
 וְאַגְדִּלָּה שְׁמַךְ, לְקַבֵּל סֵטֶר אֲמֻצְעִיתָא. וְהִיָּה בְרַכָּה,
 לְקַבֵּל סֵטֶר אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. וְכֹלָא רְזָא דְרִתִּיכָא קְדִישָׁא.
 תָּא חֲזִי, בְּאַתְעָרוּתָא דְלִתְתָּא, אַתְעַר לְעֵילָא. וְעַד לָא
 יִתְעַר לְתִתָּא, לָא יִתְעַר לְעֵילָא, לְאַשְׂרָאָה עָלֶיָּה.
 מַה פְּתִיב בְּאַבְרָהָם, (בראשית י"א) וַיֵּצְאוּ אֲתָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים.
 וַיֵּצְאוּ אֲתָם, וַיֵּצְאוּ אֲתוּ מִבְּעֵי לֵיָּה. דְּהָא פְּתִיב וַיִּקַּח תְּרַח
 אֶת אַבְרָם בְּנוֹ (וְאֵת לוֹט בֶּן הָרֶדֶד) וְגו'. מַהוּ וַיֵּצְאוּ אֲתָם. אֱלָא,
 תְּרַח וְלוֹט נִפְקוּ עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה, דְּכִיּוֹן דְּאַשְׁתִּיב
 אַבְרָהָם מִן נוֹרָא, אַתְהֵדֵר תְּרַח לְמַעַבְד רְעוּתִיָּה. וּבְגִין (דף
 ל"ב ע"א) כִּי, וַיֵּצְאוּ אֲתָם. כִּיּוֹן דְּאִינוּן אַתְעָרוּ בְּקַדְמִיתָא,
 אָמַר לֵיָּה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָךְ לָךְ.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, לָךְ לָךְ. לְתַקוּנָךְ לְגַרְמָךְ. מֵאַרְצֶךָ,
 מֵהָהוּא סֵטֶרָא דִּישׁוּבָא דְאַתְ תְּקִיל, דְּאַתִּילִידַת
 בֵּיָּה. וּמְמוֹלְדִתְךָ, מֵהָהוּא תּוֹלְדָה דִּילָךְ. וּמִבֵּית אָבִיךָ,
 דְּאַתְ אֲשַׁגַּח בְּשִׂרְשָׁא דְלַהוֹן. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאךָ, תִּמְן
 אַתְגְּלִי לָךְ, מַה דְּאַתְ בְּעִי, הָהוּא חֵילָא דְמִמְנָא עָלָה,
 דְּאִיְהוּ עָמִיק וְסִתִּים. מִיָּד, וַיִּלָּךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דְּבַר אֱלִיו
 יי'. וְאַנּוּן קָא בְּעֵינָן לְמַהֲךָ מֵהִכָּא לְמַנְדַּע רְזָא דְחֻכְמַתָּא

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֵיִיא הָווּ אֲזוּלֵי בְּאוֹרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
 לְרַבִּי חֵיִיא, אֲמַאי אַתְּ שְׁתִּיק, הָא אֹרְחָא לָא
 אֲתַתְּקוּן, אָלָא בְּמַלִּי דְּאוֹרֵייתָא. אֲתַנְּגִיד רַבִּי חֵיִיא,
 וּבִבְכָה, פִּתַּח וְאָמַר, (בראשית י"א) וַתְּהִי שְׂרֵי עֶקְרָה אֵין לָהּ וּלְד
 וּוִי עַל דָּא, וּוִי עַל הַהוּא זְמַנָּא דְּאוּלִידַת הַגָּר לְיִשְׁמַעְאֵל.
 (פִּתַּח רַבִּי אָבָא וְאָמַר (צפניה ג') כִּי אִזְ אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים
 שְׁפָה בְּרוּרָה לְקֹרָא כְּלָם בְּשֵׁם יי' לְעַבְדוֹ שְׁכָם
 אֶחָד. וּפְתִיב (זכריה י"ד) וְהָיָה יי' לְמֶלֶךְ וְגו' בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
 יי' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד) אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסִי, אֲמַאי. וְהָא
 אוּלִידַת לְבַתֵּר, וְהוּוּה לָהּ בְּרָא גְזַעָא קְדִישָׁא. אָמַר לֵיהּ,
 אַתְּ חֲמִי, וְאַנָּא חֲמִינָא, וְהִכִּי שְׁמַעְנָא מִפּוּמוּי דְּרַבִּי
 שְׁמַעוֹן מְלָה, וּבְכִינָא (ס"א אָמַר לֵיהּ מַאי הִיא אָמַר לֵיהּ וּוִי וְכוּ') וּוִי עַל
 הַהוּא זְמַנָּא, דְּבִגִין דְּשָׂרָה אֲתַעֲכַבַת, כְּתִיב, (בראשית ט"ז)
 וַתֹּאמֶר שְׂרֵי אֶל אַבְרָם וְגו' בָּא נָא אֶל שְׁפַחְתִּי וְגו'. וְעַל
 דָּא, קִיִּמָּא שְׁעַתָּא לְהַגָּר, לְמִירַת לְשָׂרָה גְּבִירַתָּהּ, וְהוּוּה
 לָהּ בְּרָא מֵאַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם אָמַר, (בראשית י"ז) לוֹ יִשְׁמַעְאֵל יַחֲיָה לְפָנֶיךָ, וְאַף
 עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּוּה מְבִשֵׁר לֵיהּ עַל
 יְצַחֵק, אֲתַדְּבֵק אַבְרָהָם בִּישְׁמַעְאֵל, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֲתִיב לֵיהּ, (בראשית י"ז) וְלִישְׁמַעְאֵל שְׁמַעְתִּיךָ וְגו'.
 לְבַתֵּר אֲתַגְזֹר, וְעַל בְּקִימָא קְדִישָׁא, עַד לָא יִפּוּק
 יְצַחֵק לְעֵלְמָא.

וְתָא חֲזִי, אַרְבַּע מָאָה שָׁנִין, קִיַּמָּא הֵהוּא מִמָּנָא דְבְנֵי
 יִשְׁמַעְעָל, וּבָעָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר
 לֵיהּ, מָאן דְּאֶתְגְּזֹר אֵית לֵיהּ חוּלְקָא בְּשִׁמְךָ. אָמַר לֵיהּ
 אֵין. אָמַר לֵיהּ וְהָא יִשְׁמַעְעָל דְּאֶתְגְּזֹר, (ולא עוד אלא דאתגזור פד
 תליסר שנין) אֵמַאי לֵית לֵיהּ חוּלְקָא בְּךָ כְּמוֹ יִצְחָק. אָמַר לֵיהּ,
 דָּא אֶתְגְּזֹר כְּדָקָא יְאוּת וּכְתִיקוֹנוּי, וְדָא לָאו הֲכִי. וְלֹא
 עוּד, אֶלָּא דְּאֵלִין מִתְּדַבְּקִין בֵּי כְּדָקָא יְאוּת, לְתַמְנִיא
 יוֹמִין וְאֵלִין רְחִיקִין מְנִי עַד כְּפָה יָמִים. אָמַר לֵיהּ, וְעַם
 כָּל דָּא, פִּיּוֹן דְּאֶתְגְּזֹר לָא יְהֵא לֵיהּ אָגֵר טָב בְּגִינֵיהּ.
 וּוִי עַל הֵהוּא זְמָנָא, דְּאֶתִּילִיד יִשְׁמַעְעָל בְּעַלְמָא,
 וְאֶתְגְּזֹר. מַה עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶרְחִיק לְהוּ
 לְבְנֵי יִשְׁמַעְעָל, מִדְּבִקוּתָא דְּלַעִילָא, וְיֵהֵב לְהוּ חוּלְקָא
 לְתַתָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּגִין הֵהוּא גְזִירוּ דְּבַהוֹן.
 וְזַמְיִנִין בְּנֵי יִשְׁמַעְעָל, לְמַשְׁלֵט בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, כַּד
 אִיהִי רִיקְנִיא מְכֻלָּא, זְמָנָא סְגִי, כְּפָה דְּגְזִירוּ
 דְּלַהוֹן בְּרִיקְנִיא בְּלֹא שְׁלִימוּ. וְאִינּוֹן יַעֲכָבוּן לְהוֹן לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְאַתְבָּא לְדוּכְתִיּהוּ, עַד דְּאַשְׁתְּלִים הֵהוּא זְכוּתָא
 דְּבְנֵי יִשְׁמַעְעָל.

וְזַמְיִנִין בְּנֵי יִשְׁמַעְעָל, לְאַתְעָרָא קְרָבִין תְּקִיפִין בְּעַלְמָא,
 וְלְאַתְכַּנְשָׁא בְּנֵי אָדוּם עָלֵיּהוּ, וְיַתְעָרוּן קְרָבָא
 בְּהוּ, חַד עַל יַמָּא, וְחַד עַל יְבִשְׁתָּא וְחַד סְמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם,

וַיִּשְׁלֹטוּן אֱלִינן בְּאֱלִינן, וְאַרְעָא קַדִּישָׁא לָא יִתְמַסֵּר לְבְנֵי
אָדוּם.

בְּהֵהוּא זְמַנָּא, יִתְעַר עֲמָא חַד מְסִיפֵי עֲלֵמָא, עַל רוּמֵי
חֵיבָא, וַיִּגַּח בְּהָ קָרְבָּא תְּלַת יַרְחִין, וַיִּתְכַּנְּשׁוּן
תַּמָּן עַמְמֵיָא, וַיִּפְלוּן בִּידֵיָיהוּ, עַד דִּיתְכַּנְּשׁוּן כָּל בְּנֵי
אָדוּם עָלָהּ, מִכָּל סִיפֵי עֲלֵמָא. וְכַדִּין יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא עָלֵיָיהוּ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל"ד) כִּי זָבַח לִיִּי
בְּבַצְרָה וְגו'. וְלִבְתַּר דָּא מַה כְּתִיב, לְאַחוּז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ
וְגו' וַיִּשְׁיִצִי לְבְנֵי יִשְׁמַעֵאל מִינָהּ, וַיִּתְבַּר כָּל חֵילִין
דְּלַעִילָא וְלָא יִשְׁתַּאֲר חֵילָא לְעֵילָא עַל עֲמָא דְעֲלֵמָא,
אֲלָא חֵילָא דִּישְׂרָאֵל בְּלַחוּדוּי. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים
קכ"א) יִי צִלְף עַל יַד יְמִינֶךָ.

בְּגִין דְּשָׂמָא קַדִּישָׁא בִּימִינָא, וְאוּרֵיָתָא בִּימִינָא, וְעַל
דָּא בִּימִינָא תְּלִיא כְּלָא וְתַנִּינָן, דְּבַעֵי לְזַקְפָּא
יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, כְּמַה דְּאוּקְמוּנָה. דְּכְּתִיב, (דברים ל"ג)
מִימִינוֹ אֵשׁ דֵּת לָמוֹ. וּבְזִמְנָא דְּאֵתִי, (תהלים ס') הוֹשִׁיעָה
יְמִינֶךָ וְעַנְנֵי. וּבְהֵהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, (צפניה ג') כִּי אִזְ אֶהְפּוּךְ
אֶל עַמִּים שָׁפָה בְּרוּרָה לְקָרָא כְּלָם בְּשֵׁם יִי לְעַבְדוֹ שְׂכָם
אֶחָד. וְכְּתִיב, (זכריה י"ד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ
אֶחָד. בְּרוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: